જ્યાં સુધી કે વીર્યનું સ્ખલન નહિ થાય. હા, જો તેમ કરવાથી વીર્યનું સ્ખલન થઈ જાય તો પછી એઅતિકાફ તૂટી જશે. અલબત્ત, વિચાર કરવાથી કે ખ્યાલમાં વીર્યનું સ્ખલન થઈ જાય તો એઅતિકાફ તૂટતો નથી.

(બેહિશ્તી ઝેવર–૧૧, પેજ : ૧૦૯)

હવાલા શર્હે અલ્હાબાદ (ભાગ : ૧, પેજ : ૨૧૧, શર્હે તન્વીર ભાગ : ૧, પેજ : ૫૮, કિતાબુલ ફતહ ભાગ : ૧, પેજ : ૯૫૦)માં આ મસ્અલો આ પ્રમાણે છે : "હાલતે એઅતિકાફમાં કામ ઉત્તેજિત કરે એવી વર્તણૂક કરવી હરામ છે. હા, જો ખ્યાલ આવવાથી એહતિલામ થઈ જાય અથવા વીર્ય સ્ખલન થઈ જાય તો પછી એઅતિકાફ તૂટશે નહિ, જો કે તેની આદત હોય કે ન હોય.

નોંધ : એઅતિકાફમાં દિમાગમાં ખરાબ ખ્યાલ કરવાથી બચવું, ખરાબ ખ્યાલ યાદ કરી તેના પર વિચારો કરવા નહિ, બલકે નેક ખ્યાલનો તસવ્વુર કરવો. **(પ્રકાશક)**

મુઅતકિફને જો એઅતિકાફની જગ્યા પરથી કાઢી મૂકવામાં આવે તો ?

જો કોઈ વ્યકિતને જબરદસ્તી એઅતિકાફની જગ્યામાંથી કાઢી મૂકવામાં આવે તો એઅતિકાફ કાયમ રહેશે નહિ. દા. ત. કોઈ ગુનાહસર ગવર્મેન્ટ તરફથી વોરંટ હોય અને પોલીસ તેને પકડી લે અથવા કોઈ લેણદાર લેણા માટે તેને બહાર કાઢે અથવા કોઈ શરઈ કે પોતાની જરૂરત માટે પોતે નીકળે અને રસ્તામાં કોઈ લેણદાર પકડીને રોકી લે અથવા

તો બીમાર પડી જાય અને એઅતિકાફની જગ્યા પર પહોંચી ન શકે અને થોડી વાર થઈ જાય તો પણ એઅતિકાફ કાયમ રહેશે નહિ.

(બેહિશ્તી ઝેવર–૧૧, પેજ : ૧૦૯, શામી : ૨, પેજ : ૧૮૩)

મુઅતકિફ ગાંડો થઈ જાય, બેભાન થઈ જાય તો શું હુકમ છે ?

ઈમામ આ'ઝમ (રહ.)ની નજદીક મુઅતકિફ થોડા દિવસો સુધી બેભાન રહે તો એઅતિકાફ ફાસિદ થઈ જશે. આ જ હુકમ ગાંડપણ માટે પણ છે, પરંતુ નશાની હાલતમાં રાત્રે આવે તો એઅતિકાફ તૂટશે નહિ. તેવી જ રીતે ગાળ–ગલોચ, લડાઈ–ઝઘડાથી પણ એઅતિકાફ ફાસિદ નહિ થાય. (કિતાબુલ ફિકહ–૧, પેજ : ૯૫૪) લેણદાર રોકી લે તો એઅતિકાફ તૂટી જશે. ચાલતાં ચાલતાં જવાબ આપે, થોભે નહિ, ચાલતાં ચાલતાં મસ્જિદમાં આવવાનું કહે.

(આલમગીરી)

શું મુઅતકિફ કોઈ દુન્યવી કામમાં રોકાઈ શકે ?

વગર જરૂરતે એઅતિકાફની હાલતમાં દુનિયાના કોઈ કામમાં વ્યસ્ત થઈ જવું મકરૂહે તહરીમી છે. દા. ત. ખરીદ–વેચાણ વેપારનું કોઈ કામ. હા, જો કોઈ કામ ઘરમાં જરૂરી હોય દા. ત. ઘરમાં ખાવાનું ન હોય, તેના વગર કોઈ બીજો ભરોસાપાત્ર કે સંતોષકારક વ્યકિત ખરીદવા માટે ન હોય તો

તેવી હાલતમાં ખરીદ–વેચાણ કરી શકે છે, પણ જે વસ્તુ ખરીદવામાં આવે તેને કોઈ પણ હાલતમાં મસ્જિદમાં લાવવું જાઈઝ નથી, જેનાથી તેને લાવવાનું મસ્જિદનું રોકાણ કે ખરાબ થવાનો ભય હોય. હા, પણ આવું ન હોય તો કેટલાકની નજદીક જાઈઝ છે. (શરહ તન્વીર–૧, પેજ : ૧૫૭)

ઉઝરના કારણે બહાર નીકળે તો ?

દા. ત. ડૂબી રહેલા માણસને બચાવવા કે આગ બુઝાવવા માટે કે મસ્જિદ પડી જવાના ભયે એઅતિકાફની જગ્યા છોડી બહાર નીકળવું ગુનાહ નથી, બલકે જાન બચાવવા માટે નીકળવું જરૂરી છે, પણ તેનાથી એઅતિકાફ કાયમ રહેશે નહિ.

(બેહિશ્તી ઝેવર ભાગ–૧૧, પેજ : ૧૦૯, શામી : ૨, પેજ : ૧૮૩)

કેટલાક મુફસિદ અને ગેર મુફસિદ કામો

સવાલ : (૧) વુઝૂથી પહેલાં કારણ વગર વુઝૂ કરવું, વુઝૂની જગ્યા પર બેસી સાબુથી હાથ–મોં ધોવા, આ બધા કામો કરવાથી શું એઅતિકાફ તૂટી જશે ?

જવાબ : ઉપરોકત કારણોથી એઅતિકાફ તૂટી જશે.

સવાલ : (૨) વુઝૂ કર્યા પછી વુઝૂખાનામાં ઉભા રહી રૂમાલથી વુઝૂનું પાણી લૂછવું–આનાથી શું એઅતિકાફ

તૂટી જશે ?

જવાબ : હા, એઅતિકાફ તૂટી જશે.

સવાલ : (૩) વુઝૂથી પહેલાં વુઝૂખાનામાં હાથની ઘડિયાળ ઉતારી ખિસ્સામાં મૂકી પછી વુઝૂ કરવું અથવા ત્યાંથી ચાલતી વખતે હાથમાંથી ઘડિયાળ ઉતારી ખિસ્સામાં મૂકવી.

જવાબ : હા, જાઈઝ છે.

સવાલ : (૪) પેશાબખાનાની બહાર લાઈનમાં ઊભા રહી શકાય કે નહિ ?

જવાબ : હા, જાઈઝ છે.

સવાલ : (૫) વુઝૂખાના ઉપર ટોપી કે રૂમાલ ખીંટી ઉપર ટીંગાડી શકાય ?

જવાબ : હા, જાઈઝ છે.

સવાલ : (૬) પોતાના ઘેરથી ખાવા લાવવાવાળું કોઈ ન હોય તો ઘરે ખાવાનું લેવા જઈ શકાય કે નહિ ?

જવાબ : હા, જાઈઝ છે.

સવાલ : (૭) ઘરે ગયા તો માલુમ પડયું કે, વાર લાગશે તો ઈન્તિઝાર કરી ઘેર થોભી શકાય ?

જવાબ : હા, જાઈઝ છે.

સવાલ : (૮) એહતિલામ થઈ ગયું અને ઠંડું પાણી નુકસાન કરતું હોય તો પાણી ગરમ કરવા મસ્જિદમાંથી નીકળવું અથવા ગરમ પાણી માટે ઘેર જવું અને ત્યાં પાણી ગરમ થાય ત્યાં સુધી વાટ જોવી કેવું છે ?

જવાબ : એઅતિકાફ ફાસિદ થઈ જશે.

સવાલ : (૯) એઅતિકાફમાં બીમાર થઈ ગયો અને દવા લાવવાવાળું કોઈ નથી અથવા ડોકટર પાસે જવું જરૂરી છે તો એના માટે મસ્જિદમાંથી નીકળવું શરઈ રીતે કેવું છે ?

જવાબ : એઅતિકાફ ફાસિદ થઈ જશે.

(૯) એહતિલામની હાલતમાં તયમ્મુમ કરી મસ્જિદમાં થોભવું જાઈઝ નથી. મસ્જિદમાંથી તરત જ નીકળી જાય. મસ્જિદની બહાર પાણી ગરમ થવાની વાટ જોવા માટે થોભે તો જાઈઝ છે.

(૧૦) દવા માટે બહાર નીકળવાથી એઅતિકાફ ફાસિદ થઈ જશે અને તે દિવસની કઝા વાજિબ છે. અલબત્ત, સખત મજબૂરીની હાલતમાં નીકળે તો ગુનોહ નથી. એઅતિકાફ તો ફાસિદ થઈ જ જશે અને તેની કઝા કરવી પડશે. (અહસન ફતાવા પાકિસ્તાની ભાગ–૪, પેજ : ૫૦૮, હવાલો રદુલ મુહતાર, પેજ : ૧૪૫)

મુઅતકિફ ભૂલથી મસ્જિદથી નીકળી જાય તો શું હુકમ છે ?

સવાલ : અગર મુઅતકિફ ભૂલથી મસ્જિદથી નીકળી ગયો તો શું હુકમ છે ?

જવાબ : જો મુઅતકિફ ભૂલથી મસ્જિદથી નીકળી જાય તો પણ એઅતિકાફ ફાસિદ થઈ જશે. (અહસનલ ફતાવા ભાગ–૨, પેજ : ૧૮૨, હવાલો રદુલ મુહતાર, પેજ : ૧૮૨)

ભૂલથી પણ એઅતિકાફમાં મસ્જિદને એક મિનિટથી પણ

ઓછો સમય છોડે તો જાઈઝ નથી.

(બેહિશ્તી ઝેવર–૧૧, પેજ : ૧૦૯, શર્હે બિદાયહ ભાગ : ૧, પેજ : ૨૧૦)

વેપારીને કેટલીક વાતો મુબાહ અને જાઈઝ છે

મુઅતકિફ વેપારી કે કારખાનાવાળો હોય તો તે પોતાના મેનેજર કે માણસને બોલાવી વેપાર અંગે સૂચના આપી શકે છે, તેને લગતી પૂછપરછ કરી શકે છે, જરૂર જેટલી લેણદેણ સોદા કરી શકે છે. ગુંજાઈશ છે, પણ માલ મસ્જિદમાં લાવવો જોઈએ નહિ.

કપડાં બદલી શકે, ખુશ્બુ લગાવી શકે, માથામાં અને દાઢીમાં તેલ નાખી શકે, વાળ ઓળી શકે છે.

જરૂરત પૂરતી વાત કરી શકે, પણ તેને વિષય ન બનાવે. (મોબાઈલ ઉપર જરૂરત પૂરતી મજબૂરીમાં વાત કરી શકે.)

મુઅતકિફની પાસે સ્ત્રીઓનું આવવું

ઘણા જ જરૂરી કામસર પત્ની અથવા મા દીકરી મસ્જિદમાં પરદામાં આવી શકે છે, પણ નમાઝના સમયે નહિ. મહરમ સ્ત્રીમાંથી કોઈ મળવા આવેલું હોય અને બીજો કોઈ વ્યકિત જોતો હોય તો તેને ખુલાસો કરવો જરૂરી છે કે આ મારી પત્ની છે કે મા દીકરી છે. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી એવું જ સાબિત છે.

મુઅતકિફ ચૂપ બેસી રહે તો ?

એઅતિકાફની હાલતમાં મુઅતકિફે બિલકુલ ચૂપ બેસી રહેવું પણ મકરૂહે તહરીમી છે. હા, બુરી વાતો ઝબાનથી ન બોલે, જૂઠ ન બોલે, ગીબત ન કરે, બલકે કુરઆન શરીફની તિલાવત અથવા કોઈ દીની ઈલ્મ પઢવું કે પઢાવવું અથવા કોઈ ઈબાદતમાં પોતાનો સમય પસાર કરે. ખુલાસો એ કે ચૂપ બેસવું એ કોઈ ઈબાદત નથી.

(બેહિશ્તી ઝેવર–૧૧, પેજ : ૧૧૦, શર્હે બિદાયહ : ૧, પેજ : ૧૨૧)

સારી વાતોની ટૂંકી લિસ્ટ આ છે :

(૧) કુરઆન શરીફ પઢવું (૨) દુરૂદ શરીફ, તસ્બીહાત, ઈસ્તિગફારમાં મશ્ગુલ રહેવું (૩) સારી વાતો કરવી, તેને શીખવું અને શિખવાડવું, દીની કિતાબોનો અભ્યાસ કરવો, સાંભળવું તેમજ સંભળાવવું (૪) વઅઝ–નસીહત કરવી (૫) જામા મસ્જિદમાં એઅતિકાફ કરવું.

(રમઝાન કયા હૈ ? પેજ : ૧૪૮)

એઅતિકાફમાં કોઈ ખાસ શરત નથી, નમાઝ, તિલાવતે કુર્આન, દીની કિતાબોનું વાંચન અથવા ઝિક્રુલ્લાહ કરવો. મતલબ એ છે કે જે દિલ ચાહે તે ઈબાદત કરે. મુઅતકિફ સૂતેલો છે તો પણ ઈબાદતનું મીટર ચાલુ છે.

(અહકામ : રમઝાન દારુલ ઉલૂમ, પેજ : ૧૦)

મકરૂહાતે એઅતિકાફ : (૧) ચૂપચાપ બેસી રહેવું અને તેને એઅતિકાફની ઈબાદત સમજવું, લોકો એઅતિકાફમાં ચૂપચાપ બેસવું પણ કોઈ સવાબની વાત સમજે છે.

(૨) લડાઈ–ઝઘડો, શોરબકોર, બેહૂદા–વાહિયાત વાતો કરવી. (૩) ખરીદ, વેચાણની વસ્તુ મસ્જિદમાં લાવવી.

(રમઝાન કયા હૈ ? પેજ : ૧૪૯)

એઅતિકાફના આદાબ

(૧) મુઅતકિફ પહેરેલા કપડા સિવાય પણ પોતાની સાથે બીજા કપડાં લાવે, કારણ કે કેટલીક વખત કપડાં બદલવાની જરૂરત પડી જાય છે.

(૨) જો એઅતિકાફની મુદ્દત ઈદ સુધી પહોંચી જાય તો ઈદની રાત મસ્જિદમાં ગુઝારે, જેથી મસ્જિદથી નીકળી ઈદગાહ તરફ રવાનગી થાય અને એક ઈબાદત (એઅતિકાફ) બીજી ઈબાદત (ઈદની નમાઝ) સાથે મળી જાય.

(૩) મસ્જિદના અંદરના ભાગે થોભે, જેથી બીજાઓની વાતચીતથી એઅતિકાફમાં ખલલ ન પહોંચે.

(૪) એઅતિકાફ રમઝાન માસમાં કરે અને શબે કદ્ર મળવાની ઉમ્મીદમાં છેલ્લા દસ દિવસમાં કરે, કારણ કે આ દિવસોમાં શબે કદ્રની આશા વધુ છે.

(૫) સુન્નત એઅતિકાફ દસ દિવસથી ઓછો નહિ હોવો જોઈએ.

(૬) સારી વાત સિવાય બીજી કોઈ વાત ન કરે.

(૭) એઅતિકાફ માટે સર્વોત્તમ મસ્જિદ એટલે કે મસ્જિદે હરામ છે, તે પછી મસ્જિદે નબવી (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ), પછી મસ્જિદે અકસા છે. આ તે લોકો માટે છે કે

જેઓ ત્યાં રહે છે. તે પછી જુમ્આ મસ્જિદનો દરજ્જો છે.

(૮) એઅતિકાફ દરમિયાન કુર્આન શરીફ પઢવામાં, હદીસ પઢવા, દીનનો ઈલ્મ અને તેની તા'લીમમાં લાગેલો રહે.

એઅતિકાફની મનાઈઓ

હનફિય્યહ (રહ.)ની નજદીક કેટલીક વાતો મકરૂહે તહરીમી છે :

(૧) ચૂપ રહેવું એ ખ્યાલથી કે એમાં વધારે સવાબ છે. જો આ ખ્યાલ ન હોય તો મકરૂહ નથી. **હા, પણ ચૂપ રહેવું જીભના ગુનાહથી બચવા માટે હોય તો ઘણી મોટી ઈબાદત છે.**

(૨) મસ્જિદમાં વેચવા માટે માલસામાન લાવવું મકરૂહે તહરીમી છે. અલબત્ત, ખરીદ વેચાણ કરવું તેના બાલ–બચ્ચાં માટે જરૂરી હોય તો મસ્જિદમાં કરી શકે, પરંતુ સામાન મસ્જિદમાં નહિ લાવે તો જાઈઝ છે, પણ વેપારના કરાર મસ્જિદમાં જાઈઝ નથી.

(કિતાબુલ ફતહ ભાગ–૧, પેજ : ૯૫૬)

એક ગલતફહમી (Missunderstanding)નો ખુલાસો

કેટલાક લોકો એમ સમજે છે કે મુઅતકિફ જયારે કોઈ જરૂરત માટે બહાર નીકળે તો તેને વાતચીત કરવી જાઈઝ નથી. આ ખોટું છે. ચાલતાં ચાલતાં વાતચીત કરવું, સલામનો જવાબ આપવો જાઈઝ છે. હા, વાતચીત કે બીજા કોઈ કામ માટે થોભવું જાઈઝ નથી. (રમઝાન કયા હે ? પેજ : ૧૫૧)

એઅતિકાફના મુસ્તહબ્બાત

(૧) એઅતિકાફમાં નેક અને સારી વાતો કહે.

(૨) રમઝાન શરીફના છેલ્લા દસ દિવસનો સંપૂર્ણ એઅતિકાફ કરવાની કોશિશ કરે.

(૩) જ્યાં સુધી થઈ શકે જુમ્આ મસ્જિદમાં એઅતિકાફ કરવું.

(૪) પોતાની શકિતના હિસાબે પોતાનો સમય વધારેમાં વધારે અલ્લાહની યાદમાં ગુઝારે જેમ કે નવાફિલ પઢે, કુર્આન શરીફની તિલાવત કરે, ઈલ્મે દીનની સહીહ અને સારી કિતાબોનું વાંચન કરે. મુહસિને ઈન્સાનિયત (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની સીરત મુબારક, હઝરાતે અંબિયાએ કિરામ (અલૈ.)ના સહીહ કિસ્સાઓ, સહાબએ કિરામ (રદિ.) અઈમ્મએ ઈઝામ, અવલિયાએ કિરામ (રહ.)ના હાલાત અને નસીહતો, તેમના બોધદાયક વચનો અને મલફૂઝાતનું અધ્યયન (વાંચન) કરે. શરઈ મસાઈલની કિતાબોનું વાંચન કરે, પણ જે વાત પોતાની સમજમાં ન આવે તેનું અર્થઘટન પોતે ન કરે, બલકે કોઈ સારા આલિમને તેનો મતલબ પૂછે.

(૫) સુન્નત તરીકાનો ઝિક્ર કરે. આસાનીથી પઢી શકો તો નીચે મુજબ છે : સુબ્હાનલ્લાહ, અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ, અલ્લાહુ અકબર, લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ (સલ.), લા હવ્લ વલા કુવ્વ–ત ઈલ્લા બિલ્લાહ અને જે ઈસ્તિગફાર યાદ હોય તે પઢે જેમ કે અસ્તગફિરુલ્લાહ અથવા અસ્તગફિરુલ્લાહ રબ્બી મિન કુલ્લી ઝમ્બીંવ વ અતુબુ ઈલયહિ અથવા રબ્બિગ ફિરલી.

(૬) દુરૂદ શરીફ ખૂબ પઢે. સર્વોત્તમ દુરૂદ શરીફ તે છે જે નમાઝમાં પઢાય છે.

(૭) સલાતુત્તસ્બીહ પઢવાથી દસ જાતના ગુનાહ માફ થાય છે. રોજ પઢવી જોઈએ.

(૮) ઈશરાક, ચાશ્ત, અવ્વાબીન, તહજ્જુદ, તહિય્યતુલ વુઝૂ અને તહિય્યતુલ મસ્જિદ પઢવી જોઈએ.

(૯) ફજરથી ઈશરાક અને અસરથી મગરિબ સુધી ઝિક્રુલ્લાહ અને તિલાવતમાં મશગૂલ રહે.

(૧૦) શબે કદ્રની પાંચેય રાતો જાગીને ઈબાદતની કોશિશ કરે. મુનાજાતે મકબૂલની એક મંઝિલ રોજ પઢે. એમાં કુર્આન, હદીસની સર્વોત્તમ દુઆઓ છે. ૨૧, ૨૩, ૨૫, ૨૭, ૨૯ આ રાતોએ જાગવું.

(૧૧) જ્યાં સુધી શકય હોય ત્યાં સુધી પોતાના વર્તન અને શબ્દોથી બીજા એઅતિકાફવાળા અને નમાઝીઓ ભાઈઓને તકલીફ ન થાય તેની ખૂબ તકેદારી રાખે. (આલમગીરી અને ફત્હે કદીર)

(૧૨) ખાવા, પીવા, પહેરવામાં સાદગી હોય તો સારું.

એઅતિકાફના મુબાહાત

કેટલીક વાતો મુઅતકિફ માટે જાઈઝ અને મુબાહ છે :

✦ મુઅતકિફ ખાવાપીવા કે જરૂરી સામાન સાથે રાખી શકે, પણ એટલું વધુ નહિ કે જેથી જગ્યા રોકાઈ જવાથી તકલીફ થવા લાગે. વાંચવા માટે દીની કિતાબો રાખી શકે છે.

✦ મુઅતકિફ કપડાં પણ બદલી શકે છે, ખુશ્બુ લગાડી શકે છે, માથામાં તેલ લગાવી શકે છે તથા પોતાના વાળ ઓઢી શકે છે. આ સર્વ કામો જાઈઝ છે.

✦ મુઅતકિફ માથું, દાઢી કે બદન ધોવા ચાહે કે કુલ્લી કરવા ચાહે તો એ વાતનું ધ્યાન રાખે કે મસ્જિદમાં વાળ કે પાણી પડે નહિ. તેલ, પાણીથી મસ્જિદની દિવાલો, સફો ખરાબ કરવાની મનાઈ છે.

✦ મુઅતકિફ જરૂરતના લઈ ચૂપ બેસે તો જાઈઝ છે, બલકે બેહતર છે.

ખુલાસો : આ વાતો એ વ્યકિતને માટે જરૂરી છે કે જે લગાતાર એક માસ અથવા એથી વધારે એઅતિકાફ કરી રહયો હોય, નહિ તો પછી દસ દિવસવાળા મુઅતકિફને આવી વસ્તુઓમાં વ્યસ્ત થવું સારું નથી. આ કામો એઅતિકાફ પછી જ કરે. બાળકો–બચ્ચાંઓને મહેનતાણું લીધા વગર મસ્જિદમાં કુર્આન શરીફ અને દીનની તાલીમ આપી શકે છે.

(બહરુર્રાઈક)

એઅતિકાફના મકરૂહાત

એઅતિકાફમાં કેટલીક વાતોની મનાઈ છે. કેટલીક વાતો નાજાઈઝ અને હરામ છે. તે દરેકથી બચવાનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

✦ એઅતિકાફની હાલતમાં મુઅતકિફ જાણીબુઝીને કે ભૂલથી રાતે કે દિવસે મસ્જિદમાં કે ઘરમાં પત્નીથી સંભોગ કરવું, આલિંગન કે ચુંબન લેવું કે આવેશની હાલતમાં તેનો

સ્પર્શ કરવો હરામ છે.

નોંધ : જે આ વિષયોથી એઅતિકાફ તૂટશે કે બગડશે કે નહિ તેની ચર્ચા મુફસિદાતે એઅતિકાફમાં છે.

✦ કેટલીક વાતો દરેક સંજોગોમાં હરામ છે, પણ હાલતે એઅતિકાફમાં તો એની ઘણી જ સખતી છે. દા. ત. ગીબત કરવી, ચુગલી કરવી, લડવું અને લડાવવું, જૂઠી વાત કરવી કે જૂઠી કસમો ખાવી, તોહમત લગાડવી, કોઈ મુસલમાનને નાહક તકલીફ પહોંચાડવી, કોઈની ખામીઓ શોધવી, કોઈને બેઈઝઝત કરવો, ઘમંડ અને મોટાઈની વાતો કરવી, દેખાવ કરવો વગેરે વાતોથી ખૂબ બચવું. (શામી)

✦ જે વાતોમાં સવાબ કે અઝાબ નથી તે જરૂરત જેટલું કરી શકે. વગર કારણે મસ્જિદમાં વાતો કરવાથી નેકી ખતમ થઈ જાય છે. (દુર્રે મુખ્તાર)

નોંધ : ચંદાવાળાઓ કે મળવાવાળાઓએ મુઅતકિફ સૂતેલો હોય તો તેને ઉઠાડવો જોઈએ નહિ.

✦ મુઅતિકફે કોઈને મુબાહ વાતો કરવા માટે બોલાવવો અને વાતો કરવી મકરૂહ છે અને ખાસ એના માટે મેહફિલ જમાવવી નાજાઈઝ છે.

મુઅતકિફનું અખબાર, ન્યૂઝ પેપર વાંચવું

મુઅતકિફે એવી ચોપડીઓ કે મેગેઝિન કે જેમાં જૂઠા કિસ્સા–કહાનીઓ હોય, દહરિય્યત લેખો હોય, ઈસ્લામ વિરુદ્ધ લેખો હોય, વલ્ગર, લિટરેચર તેવી જ રીતે ન્યૂઝ પેપર

વાંચવું, સાંભળવું વગેરેથી મુઅતકિફે બચવું જોઈએ, કારણ કે તેમાં ફોટાઓ હોય છે જે મસ્જિદમાં લાવવા જાઈઝ નથી તેમજ આ બધી વાતોથી મુઅતકિફ હઝરાત બચે અને જે હેતુ માટે એઅતિકાફ કર્યો છે તે જ મકસદમાં રહેવું જોઈએ.

કેટલાક જરૂરી મસાઈલ

મુઅતકિફે બિલકુલ ખામોશ ચૂપચાપ રહેવું અને પછી તેને ઈબાદત સમજવી મકરૂહે તહરીમી છે, પણ ઈબાદત ન સમજે તો જાઈઝ છે. (એઅતિકાફકે મસાઈલ ઔર ફઝાઈલ)

વેપારી કે વગર વેપારીએ સામાન મસ્જિદમાં લાવીને વેચાણ કે ખરીદવું નાજાઈઝ છે. (રદ્દે મુહતાર, બહર)

મુઅતકિફે પગાર લઈ મસ્જિદમાં કોઈ કામ કરવું જાઈઝ નથી ચાહે પછી તે મઝહબી કે ગેરમઝહબી હોય, દીની હોય કે દુન્યવી હોય કે બીજા કોઈ કામ એઅતિકાફને ફાસિદ કરવાવાળી વસ્તુઓ હોય.

કેટલીક વાતો એવી છે કે જે કરવાથી સુન્નત એઅતિકાફ ફાસિદ થાય છે. નફલી એઅતિકાફનું બયાન આગળ આવશે.

મસ્અલા : મુઅતકિફે વગર જરૂરતે એક મિનિટ માટે પણ મસ્જિદથી બહાર નીકળી જાય તો ઈમામ અબૂ હનીફહ (રહ.)ના નજદીક એનો એઅતિકાફ તૂટી જશે. *(આલમગીરી)*

મસ્અલા : જાણીબુઝીને કે ભૂલથી બહાર જશે, તો પણ એઅતિકાફ તૂટી જશે.

મસ્અલા : મુઅતકિફના સગામાં કોઈ બીમાર થાય કે

ગુજરી જાય તો મુઅતકિફના જવાથી એઅતિકાફ તૂટી જશે, પણ ગુનાહ નહિ થશે, બલકે તેના કોઈ બીજા સંભાળ રાખવાવાળા ન હોય તો ચાલ્યા જવું બેહતર છે. પછીથી તેની કઝા કરી લે. એવી જ રીતે મય્યિતના ગુસલ કે દફન માટે કોઈ ન હોય તો ચાલ્યો જાય, એઅતિકાફ તૂટી જશે, ફરી પાછળથી કઝા કરી લે. (બહરુર્રાઈક)

મસ્અલા : એવી જ રીતે મય્યિતને કફન તૈયાર કરવા, જનાઝાની નમાઝ પઢવા, પઢાવવા, મય્યિતને કાંધો આપવા કે દફન કરવા જાય તો એઅતિકાફ તોડે નહિ, નાછૂટકે જાય તો એઅતિકાફ તૂટી જશે. પાછળથી તેની કઝા કરી લે.

(આલમગીરી)

મસ્અલા : શરઈ કે જરૂરી કામથી બહાર ગયો. રસ્તામાં કોઈ લેણદારે રોકી લોધો અથવા કોઈ બીજા માણસે રોકી લીધો અને તે રોકાઈ જાય તો ઈમામ અબૂ હનીફહ (રહ.)ના નજદીક મુઅતકિફનો એઅતિકાફ તૂટી ગયો, જેથી મુઅતકિફને જોઈએ કે રોકાઈને ઊભો ન રહે, બલકે ચાલતાં ચાલતાં તેને જવાબ આપે અથવા મસ્જિદમાં આવવાનું કહે. એક મિનિટ પણ જો ઊભો રહેશે તો એઅતિકાફ તૂટી જશે. (આલમગીરી)

મસ્અલા : મુઅતકિફ બીમાર પડી જાય અથવા ઘરે ચાલ્યો જાય તો ગુનેહગાર નહિ થાય, પણ એઅતિકાફ તો તૂટી **જ** જશે. (બહરુર્રાઈક)

મસ્અલા : એવી જ રીતે જાનમાલનો ભય હોય અને ઘરે જાય તો પણ એઅતિકાફ તૂટી જશે. (આલમગીરી)

મસ્અલા : કોઈ સરકારી કે ગેરસરકારી મુઅતકિફને જબરદસ્તી પકડીને બહાર કાઢી મૂકે તો એઅતિકાફ તૂટી જશે,

પણ તે ગુનેહગાર નહિ થશે. (કાઝીખાં)

મસ્અલા : મસ્જિદ પડી જતી હોય અથવા કોઈ ડૂબતાને બચાવવા કે આગ ઓલવવા જાય તો સારું છે, ગુનાહ નહિ થાય, પણ એઅતિકાફ તૂટી જશે. (ઈલ્મુલ ફિકહ)

એક સૂચના

ઉપર જણાવેલ મસાઈલમાં મુઅતકિફે મસ્જિદમાંથી નીકળવાને બદલે સારા માણસ સાથે મશ્વરો કરવો જોઈએ કે તેને બહાર જવા કરતાં એવી કોઈ તરકીબ છે કે તેમાં બહાર નીકળવા વગર કામ થઈ જાય તો પોતે ન નીકળે, અને જરાક ખતરો જોઈ તરત બહાર નીકળી પડે. હકીકતમાં કાબૂ બહાર ખતરામાં જ એઅતિકાફ તોડવો જોઈએ.

મસ્અલા : મુઅતકિફ ભૂલી ગયો કે પોતે એઅતિકાફમાં છે અને નીકળવા પછી થોડીવારે યાદ આવ્યું તો પણ એઅતિકાફ તૂટી જશે, ગુનેહગાર થશે નહિ. (કાઝીખાં)

મસ્અલા : એઅતિકાફની હાલતમાં છે અને જાણીબુઝીને કે ભૂલથી સંભોગ કરી લીધો. ચાહે દિવસ હોય કે રાત, સ્ખલન થાય કે ન થાય દરેક હાલતમાં એઅતિકાફ તૂટી જશે. (કાઝીખાં)

હાજતે શરઈ

એવી જરૂરત કે જે શરઅન ફરજ કે વાજિબ હોય, પણ એઅતિકાફની જગ્યામાં થઈ શકતી ન હોય તો તેને હાજતે શરઈ કહે છે. (બહરુર્રાઈક)

હાજતે તબઈ

એવાં કામો જેના માટે ઈન્સાન મજબૂર છે જેમ કે, પેશાબ–પાખાનું, ગુસ્લે જનાબત વગેરે.

મસ્અલા : મુઅતકિફ મસ્જિદમાં રહે. ફકત માથું કે હાથ બહાર કાઢી શકે તો એઅતિકાફ તૂટશે નહિ. (કાઝીખાં)

મસ્અલા : મુઅતકિફ નાક સાફ કરવા, થૂંકવા, ખાવા માટે પહેલા કે પછી હાથ ધોવા કે કુલ્લી કરવા બહાર જાય નહિ.

વુઝૂ કરવાની જગ્યા મસ્જિદથી બહાર હોય છે ત્યાં પણ જાય નહિ, મસ્જિદમાં વ્યવસ્થા થઈ શકે છે. (બહરુર્રાઈક)

મસ્અલા : ઠંડીમાં તડકો લેવા માટે સહનમાં જાય તો એઅતિકાફ તૂટી જશે. (બહર)

મસ્અલા : મુઅતકિફ ખાવાનું મંગાવવા માટે વ્યવસ્થા પહેલેથી કરી લે. ઘરેથી કે હોટલેથી ટાઈમ પર મસ્જિદમાં ખાવાનું મળી રહે તેની વ્યવસ્થા કરી લે. પોતે ખાવાનું લેવા ચાલ્યો જશે તો એઅતિકાફ તૂટી જશે, જેથી જવું નહિ. (બહરુર્રાઈક) મોબાઈલ કરી ખાવાનું મંગાવી શકે છે.

મસ્અલા : કોશિશ કરવા છતાં ખાવા લાવવાવાળો કોઈ ન હોય તો બહારથી લાવી શકે છે. જે ગુરૂબ પછી જ લાવે અથવા મોબાઈલ કરી ખાવા મંગાવે. (બહરુર્રાઈક)

મસ્અલા : કોઈ જ પાણી લાવવાવાળું ન હોય તો પાણી લઈ મસ્જિદમાં આવી પીએ. વાસણ ન હોય તો ત્યાં જલ્દી પી લે. ખાસ કરી ગરમીમાં સખ્ત જરૂરત પડી જાય છે. (બહરુર્રાઈક)

મસ્અલા : જાણીબુઝીને ખાઈ લે તો રોઝો તૂટી જશે અને સાથે સાથે એઅતિકાક પણ તૂટી જશે. ભૂલથી ખાઈ–પી લે તો રોઝો અને એઅતિકાફ તૂટશે નહિ.

મસ્અલા : દવા બીજાથી મંગાવે, પોતે જશે તો એઅતિકાફ તૂટી જશે. (એઅતિકાફના ફઝાઈલ–મસાઈલ)

મસ્અલા : કોઈની રજા વગર કે ચોરીને ખાઈ લે તો ગુનેહગાર થશે, પણ એઅતિકાફ તૂટશે નહિ. (આલમગીરી)

મસ્અલા : ગાંડો થઈ જાય, બેહોશ થઈ જાય કે જિન ભૂતને કારણે હોય એક દિવસ–રાતથી વધારે એ હાલતમાં રહે તો દિવસની કઝા કરવી પડશે. એનાથી ઓછામાં એઅતિકાફ તૂટશે નહિ.

મસ્અલા : કોઈ કારણસર જમાઅત થઈ ગઈ તો બીજી મસ્જિદમાં ન જાય, પણ પેશાબખાના માટે બહાર ગયો અને પાછા ફરતી વખતે એમ લાગે કે હું મારી મસ્જિદમાં જઈશ તો જમાઅત નહિ મળે તો ત્યાં પાસેની મસ્જિદમાં જમાઅત તૈયાર હોય તો તરત જ નમાઝ પઢી લઈ પાછો ફરે, ત્યાં થોભે નહિ. (રદ્દુલ મુહતાર)

મુઅતકિફ માટે અઝાનના મસાઈલ

મસ્અલા : અઝાન આપવા માટેની જગ્યા જેવી કે મિનારો કે મેહરાબ મસ્જિદની અંદર છે તો મુઅતકિફને અઝાન માટે મુકર્રર કર્યો હોય કે ન હોય તે અઝાન આપવા માટે જઈ શકે છે.

મસ્અલા : જો મસ્જિદની બાજુમાં બહાર અઝાન માટે જગ્યા મુકર્રર હોય તો ફકત અઝાન માટે જાય તો જાઈઝ છે.

મુઅતકિફ માટે ટૂંકમાં જરૂરી કામો

(૧) મગરિબ પછી અવ્વાબીનની ૬ રકા'ત નમાઝ પઢી લેવી. પછી આયતુલ કુર્સી, ચાર કુલ પઢી દમ કરી થોડું ખાઈ, થોડો આરામ કરી ઈશાની તૈયારી કરો.

(૨) ઈશાની નમાઝ અને તરાવીહ પહેલી સફમાં પઢી ફારિગ થઈ કોઈ મુઅતબર દીની તા'લીમી કિતાબની તાલીમ થતી હોય તો બેસે. શબે કદ્રમાં વાંચનથી ફારિગ થઈ નવાફિલ, ઝિક્ર, તિલાવત તબિયત ચાહે ત્યાં સુધી પઢવી. જ્યારે સૂવાની ઈચ્છા હોય તો સુન્નત તરીકા પ્રમાણે સૂઈ જવું.

(૩) ગરમીમાં ૩ વાગ્યે ઉઠી ઈસ્તિન્જા વગેરેથી ફારિગ થઈ સુન્નત તરીકા પ્રમાણે વુઝૂ કરી અને તહિય્યતુલ વુઝૂ અને તહિય્યતુલ મસ્જિદ અને તહજ્જુદની નફલો પઢવી. પછી થોડીવાર ચૂપકીદીથી રડી રડીને ખૂબ દિલ લગાવી હાજતો, અમનશાંતિ અને દીન માટે દુઆ કરે.

(૪) સુબ્હે સાદિકથી પહેલાં પહેલાં સેહરીથી ફારિગ થઈ જઈ ફજરની નમાઝની તૈયારી કરી પહેલી તકબીરે અવલાથી નમાઝ પઢે.

(૫) ફજર પછી ચાર કુલ, આયતુલ કુરસી પઢીને પૂરા શરીર પર દમ કરે. ત્રીજો કલિમો, ઈસ્તિગફાર અને દુરૂદ શરીફની ત્રણ ત્રણ તસ્બીહ પઢે.

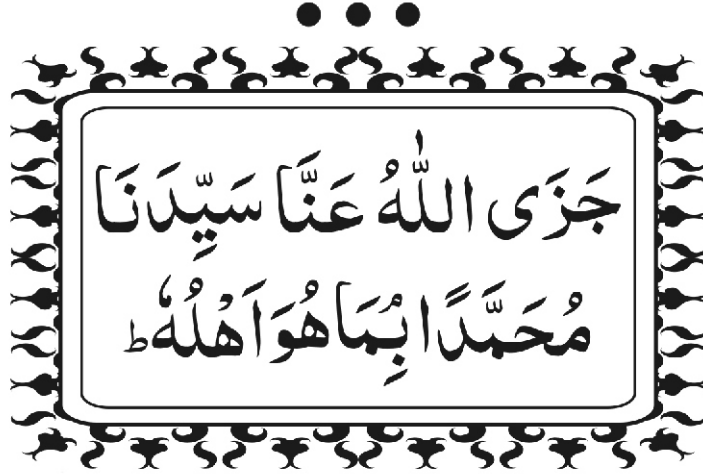
(૬) ઈશરાક પછી આરામ કરવો, ચાશત માટે ઉઠી બેથી ચાર રકા'ત શકિત મુજબ રકા'ત પઢી બને તેટલી સારી રીતે સારા તલફ્ફુઝથી કુર્આન શરીફ પઢે. ઝોહર પછી થોડો આરામ કરે.

(૭) અસરની નમાઝ પહેલાં ઊંઘમાંથી ઉઠી વુઝૂ કરી તહિય્યતુલ વુઝૂ વગેરે પઢી અસરની નમાઝના ઈન્તિઝારમાં બેસે. નમાઝ પછી થોડી તિલાવત કરે, પછી ત્રણ તસ્બીહ ઉપર નં. ૫ મુજબ પઢે. મગરિબ પહેલાં ખૂબ દુઆમાં લાગી જાય. આ સમય ઘણો જ રહમતી છે. ઈફતારીની તૈયારીમાં સમય વેડફવો નહિ.

(૮) જે વાતો એઅતિકાફમાં કરવાની નથી તેનું ફરીથી વાંચન કરી લો અને તેનાથી બચો.

(૯) નમાઝ માટે મુઅતકિફ પોતે જગા રોકે અને આવીને બેસે. એવું ન બને કે પોતે બીજે કયાંક હોય અને ટુવાલ, રૂમાલ પાથરી જગા રોકે. તમારી કહેણ, મહેણ, વર્તનથી અને ઉઠવા બેસવાથી બીજા નમાઝીઓને તકલીફ ન પહોંચે તેનો ખ્યાલ રાખો, પોતાની અને મસ્જિદની સફાઈનો પણ ખ્યાલ રાખો. પોતાની અને સગાંસંબંધીઓની મગફિરત અને માફી માટે ખૂબ દુઆ કરે, અલ્લાહ તઆલાની રહમતનો ખાસ ઉમ્મીદવાર રહે અને માયૂસી–હતાશાથી દૂર રહે.

● ● ●

રમઝાનને લગતા જરૂરી સવાલ જવાબ

હઝરત મુફ્તી ઈસ્માઈલ વાડીવાલા સા. (રહ.)

સવાલ : સદકએ ફિત્ર કોના ઉપર વાજિબ છે ? કોના તરફથી અદા કરવામાં આવે અને સદકએ ફિત્રનું વજન શું છે તે જણાવશો.

જવાબ : જેના ઉપર ઝકાત ફર્ઝ છે તેના ઉપર સદકએ ફિત્ર પણ વાજિબ છે. સોના ચાંદી અને વેપારનો માલ હોય અથવા જેની પાસે પોતાની જરૂરતથી વધારે ઘર, ફર્નિચર, કપડાં, તાંબા–પિત્તળના વાસણો કે જેની હંમેશા જરૂરત હોતી નથી. વરસ દરમિયાન કોઈક વાર ઉપયોગમાં આવતા હોય અને તેની કિંમત ૬૦૪ ગ્રામ ચાંદીના બરોબર થતી હોય તો એવા માણસ પર સદકએ ફિત્ર વાજિબ થાય છે. (હિદાયહ ૧૮૮) તથા ટી. વી. દરેક પ્રકારની મોજશોખની ચીઝો અસલી જરૂરતમાં દાખલ નથી, માટે એની કિંમત નિસાબ બરાબર થતી હોય અથવા બિન નિસાબી માલ સાથે મેળવી થતી હોય તો સદકએ ફિત્ર અદા કરવો જોઈએ.

સદકએ ફિત્ર પોતાના તરફથી, પોતાની નાબાલિગ અવલાદ તરફથી (અગર એમના પાસે માલ ન હોય) અને જેઓની જરૂરતો પૂરી કરવાનો ઝિમ્મેદાર હોય, જેઓની જરૂરતો પૂરી

કરવાની પોતાની ફરજ સમજતો હોય તો તેમના તરફથી સદકએ ફિત્ર અદા કરવું જરૂરી છે. બાલિગ અવલાદ તેમજ પોતાની અવરત તરફથી સદકએ ફિત્ર અદા કરવો જરૂરી નથી. છતાં અગર એમની ઈજાઝત વગર અદા કરશે તો પણ મુફતાબિહી કોલ પ્રમાણે અદા થઈ જશે. (હિદાયહ ૧૮૯) સદકએ ફિત્રમાં પોણા બે કિલો ઘઉં અથવા એટલા ઘઉંની કિંમત બજારમાં ચાલતી હોય તે આપવી જોઈએ. અગર કપડું, ચાવલ, જુવાર આપવી હોય તો પોણા બે કિલો ઘઉંની કિંમતમાં જેટલું અનાજ આવતું હોય તેટલું આપવું જોઈએ. એક સદકએ ફિત્ર એક ગરીબને તેમજ એકથી વધુને પણ આપવું દુરુસ્ત છે. તેમજ એકથી વધુ ફિત્રા એક ગરીબને આપી શકાય છે. (શામી)

સવાલ : મારા છોકરા યુ. કે.માં છે અને ત્યાંથી સદકએ ફિત્ર અદા કરવા માટે લખ્યું છે, પરંતુ યુ. કે. અને ઈન્ડિયાની કિંમતમાં તફાવત છે તો કયા હિસાબે સદકએ ફિત્ર આપવો ?

જવાબ : જેના તરફથી સદકએ ફિત્ર અદા કરવામાં આવે તે વ્યકિત જે જગ્યાએ હોય તો ત્યાં ફિત્રાની જે કિંમત ચાલતી હોય તે મુજબની કિંમત આપવી જરૂરી છે. માટે તમારા છોકરા યુ. કે.માં છે તો ત્યાં એક ફિત્રાની જે કિંમત હોય તે હિસાબે ફિત્રો અદા કરવો જોઈએ. ભલે, ઈન્ડિયામાં ગમે તે કિંમત હોય. 'વ બ મુઅતબર ફી સદકતિલ ફિતરી મકાનુર રઅસે અલ મુખરજિ અન્હુ ફિસ્સહીકે'

(બહરુર્રાઈક, ભાગ-૨, પેજ : ૨૫૦)

સહરી અને ઈફતારની બરકત

(૧) નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, સહરી ખાતા રહો, કારણ કે સહરીમાં બરકત છે. (બુખારી, મુસ્લિમ અન અનસ (રદિ.)

(૨) આપણા અને અહલે કિતાબના રોઝાઓમાં સહરી ખાવાનો તફાવત છે. (મુસ્લિમ)

(૩) સહરી ખાવાવાળા ઉપર અલ્લાહ તઆલા અને તેના ફરિશ્તાઓ રહમત મોકલે છે. (તબરાની)

(૪) લોકો હંમેશા ખૈર ઉપર જ રહેશે, જયાં સુધી ઈફતારીમાં ઉતાવળ કરતા રહેશે અર્થાત સૂર્યાસ્ત થતાંની સાથે તરત જ રોઝો ખોલી નાખતા રહેશે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૫) જયારે એક બાજુથી રાતનું આગમન થઈ ગયું (અર્થાત પૂર્વથી) અને બીજી બાજુથી (અર્થાત પશ્ચિમથી) દિવસે વિદાય લઈ લીધી તો રોઝો ઈફતાર કરવાનો સમય પૂરો થઈ ગયો. આગળ રાહ જોવી ફુઝૂલ છે, બલકે મકરૂહ છે. (મુસ્લિમ)

(૬) જયારે તમે રોઝો ખોલો તો ખજૂર વડે ઈફતાર કરો, કારણ કે ખજૂરમાં નિરંતર બરકત છે. જો ખજૂર ન મળે તો પાણી વડે રોઝો ઈફતાર કરો, કારણ કે તે જાહેર અને બાતિનને પાક કરનાર છે. (તિરમિઝી)

(૭) જેણે રોઝહદારને રોઝો ઈફતાર કરાવ્યો તેને રોઝહદાર

જેવો સવાબ મળશે. (બયહકી)

(૮) જે શખ્સ ભૂલથી રોઝામાં ખાઈ પી લે તો રોઝો પૂરો કરી લે, કારણ કે તેમાં તેનો કોઈ કસૂર નથી. તેને અલ્લાહે ખવડાવ્યો–પીવડાવ્યો.

રમઝાન અને સખાવત

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)એ ફરમાવ્યું કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) બધા લોકોમાં સૌથી વધુ સખી હતા અને રમઝાન શરીફમાં આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની સખાવત ખૂબ વધી જતી હતી. રમઝાનની દરેક રાતમાં હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)થી મુલાકાત કરતા હતા તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પવનથી પણ વધુ સખત થઈ જતા હતા. એ પવન જે વરસાદ લઈને મોકલવામાં આવે છે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)એ ફરમાવ્યું કે, જ્યારે રમઝાન શરીફની શરૂઆત થતી તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પ્રત્યેક કેદીને મુકત કરી દેતા હતા અને પ્રત્યેક માંગનારની હાજત પૂરી કરતા હતા. (બયહકી)

મતલબ એ છે કે, આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) આમ પણ કોઈને મહરૂમ રાખતા ન હતા, પરંતુ રમઝાનુલ મુબારમાં તેનો એહતિમામ વધુ ફરમાવતા હતા.

રોઝો શરીરની ઝકા છે

નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું કે, દરેક વસ્તુની ઝકાત હોય છે અને શરીરની ઝકાત રોઝો છે. (ઈબ્ને માજહ)

શિયાળાની ઋતુમાં રોઝો રાખવો શ્રમ વગર સવાબ મેળવવા જેવો હોય છે. (તિરમિઝી) અને તે એટલા માટે કે શિયાળાની ઋતુમાં તરસ લાગતી નથી અને દિવસ જલ્દી પસાર થઈ જાય છે. અફસોસ કે ઘણા લોકો આટલી સરળતામાં પણ રોઝાની નેઅમતોથી મહરૂમ રહે છે.

સમગ્ર રમઝાન માસમાં આ ચાર કામ મહત્ત્વના છે, જે કરતા રહેવા જોઈએ : (૧) કલિમહ (લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહ) પઢતા રહેવું, (૨) ગુનાહોની માફી માટે (અસ્તગફિરુલ્લાહ), (૩) (જન્નત પામવા માટે) અસ્અલુકલ જન્નહ અને (૪) (દોઝખથી પનાહ માટે) વ અઉઝુ બિ–ક મિનન્નાર. (ફઝાઈલે રમઝાન)

રમઝાન માસમાં દુઆઓનો ખાસ એહતિમામ કરવો જોઈએ.

ઈદની નમાઝનો તરીકો

પહેલા આ પ્રમાણે નિય્યત કરે કે, હું ઈદુલ ફિત્રની બે રકા'ત ઝાઈદ તકબીરોની સાથે આ ઈમામ પાછળ પઢું છું.

ત્યાર બાદ તકબીરે તહરીમા કહી કાનો સુધી હાથ ઉઠાવો અને પછી બાંધી દો. પછી 'સના' પઢો. સના પઢયા પછી ત્રણ વધારાની તકબીરો પૈકી બે તકબીરો કહયા પછી હાથ કાનો સુધી ઉઠાવો અને ત્રીજી તકબીર કહયા પછી હાથ ઉઠાવી બાંધી લો અને કિરાઅત તરફ ધ્યાન લગાવો. બીજી રકા'તમાં પહેલા ઈમામ સા. કિરાઅત પઢશે અને તે પછી ત્રણ વધારાની તકબીરો કહેવામાં આવશે. ત્રણેવ તકબીરો વખતે હાથ કાનો સુધી ઉઠાવી છોડી આપવા અને ચોથી તકબીર રુકૂઅની થશે, જેમાં હાથ ઉઠાવ્યા વગર રુકૂઅમાં જાઓ. નમાઝ પછી ધ્યાનથી ઈમામનો ખુત્બો સાંભળો. આ ખુત્બો સાંભળવો વાજિબ છે.

અગર કોઈ ઈદની નમાઝમાં એવા સમયે પહોંચે કે ઈમામ ત્રણ વધારાની તકબીરો કહી ચૂકયા હોય અને કિરાઅત શરૂ થઈ ગઈ હોય તો આવનાર નિય્યત કરી તકબીરે તહરીમા કહી ત્રણ વધારાની તકબીરો પણ કહી લે. અને અગર ઈમામ સા. રુકૂઅમાં હોય તો તકબીરે તહરીમા કહી લે અને વધારાની તકબીરો કહેવા પછી પણ અગર ઈમામ સાથે રુકૂઅ મળવાનો ગુમાન હોય તો કયામમાં ત્રણ વધારાની તકબીરો કહીને ઈમામ સા. સાથે રુકૂઅમાં શામિલ થાય. અગર રુકૂઅમાં શામિલ થાય તો રુકૂઅની તસ્બીહ ન કહે, બલકે તકબીરો હાથ ઉઠાવ્યા વગર કહી લે. અગર બીજી રકા'તમાં શામિલ થયો તો ઈમામના સલામ ફેરવ્યા પછી ઊભો થઈ છૂટેલી રકા'ત એ પ્રમાણે અદા કરે કે પહેલા કિરાઅત કરી લે અને ત્યાર બાદ તકબીરો કહે. (શામી ભાગ–૧)

જેનાથી રોઝો તૂટતો નથી, પણ મકરૂહ થાય છે

✦ એઅતિકાફમાં મોબાઈલથી કરેલો સોદો વાજબી ગણાશે. મસ્જિદમાં વગર મજબૂરીથી મોબાઈલથી બચવું. રીંગટોન બંધ રાખવી.

✦ કોઈ વસ્તુનું ચાખવું જે પેટમાં ન જાય. ફરઝ રોઝહ હોય કે નફલ. અલબત્ત, જરૂરી હોય કે કોઈ સ્ત્રીનો પતિ ગુસ્સાવાળો હોય તો ખાવાનું નમક ચાખી લે, બાવરચી માટે પણ આ હુકમ છે.

✦ કોઈ સ્ત્રી પોતાના બાળકને મજબૂરીમાં પોતે ચાખીને ખવડાવે. જો બીજો કોઈ પાસે વગર રોઝહની વ્યકિત ન હોય તો જાઈઝ છે.

✦ પત્નીને ચુંબન લેવું મકરૂહ છે. પતિના દિલ પર કાબૂ ન હોય તો બચવું જોઈએ.

✦ પોતાના મોઢામાં થૂંક ભેગું થયું હોય અને તે ગળી જાય તો મકરૂહ છે, પણ રોઝહ તૂટતો નથી.

✦ દાંતમાં તકલીફ હોય અને સખત જરૂરી હોય તો દવા લગાડવું મકરૂહ છે. સખત જરૂરત હોય તો લગાડી શકાય છે.

✦ મિસ્વાક કરી શકાય, તાજું હોય કે સૂકું.

✦ નાપાકીની હાલતમાં ટાઈમ ન હોય તો પહેલાં સેહરી

કરી લે, બાદમાં ગુસલ કરી લે, પણ ફજર કઝા ન થવી જોઈએ.

✦ કુલ્લી કરી શકો, નાકમાં ધીમેથી પાણી નાખી શકો. પાણી ખેંચીને ચઢાવવું જોઈએ નહિ.

✦ સખત ગરમીમાં માથા ઉપર કે શરીર ઉપર પાણી નાખી શકાય, ટુવાલ ભીંજવી માથા ઉપર નાખી શકાય.

✦ માખી કે ધૂળ કે બલગમ હલક–ગળાથી નીચે ઉતરવાથી રોઝહ તૂટતો નથી.

✦ ભૂલમાં ખાઈ, પી લીધું તો રોઝહ તૂટતો નથી. કોઈ ઝઈફ બીમાર હોય તો રોકવું નહિ. ખાઈ–પી લેવું. અલ્લાહે તેને ખવડાવ્યું.

✦ તંદુરસ્તને રોઝહ યાદ દેવડાવવો વાજિબ છે.

(આલમગીરી ભાગ–૧, પેજ : ૨૦૦)

✦ આંખમાં દવા નાખી શકાય, ઈન્જેકશન લઈ શકાય, બોટલ ચઢાવી શકાય, તાકત–શકિતના ઈન્જેકશન લેવા નહિ.

بسم الله الرحمن الرحيم
આખિરતનો તોહફો
(નવા વધારા સહિત)
પ્રકરણ–૧૨
ઘણી જ મુબારક
દુઆઓ

કુર્આન શરીફમાં છે કે :

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ۝ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ (حم السجدة ۴۱: ۳۰-۳۱)

ભાવાર્થ : જેમણે ઈકરાર કર્યો અને માની લીધું કે અમારો પરવરદિગાર માત્ર અલ્લાહ છે અને અમે તેના જ બંદા અને ઈબાદત કરનારા છીએ. તે પછી તેઓ આ કોલ–કરાર પર મક્કમ રહે (અર્થાત અલ્લાહના હુકમોને તાબે રહીને જિંદગી એવી રીતે ગુઝારે જેવી રીતે અલ્લાહને રબ માનવા પછી ગુઝારવી જોઈએ) તો તે મક્કમ રહેનારાઓ પાસે ફરિશ્તાઓ આવે છે અને તેઓને પયગામ આપે છે કે, કોઈ પણ પ્રકારનો ખૌફ અને ગમ ન કરો. તમને તે જન્નતની ખૂશખબર થાઓ, જેનો તમારાથી વાયદો કરવામાં આવતો હતો. અમે તમારા સાથી છીએ, દુનિયાની જિંદગીમાં પણ અને આખિરતમાં પણ.

قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا ۝ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا ۝

(الشمس ۹۱: ۹-۱۰)

ભાવાર્થ : તે જ બંદો કામિયાબ અને સફળ થયો જેણે પોતાના નફસની ઈસ્લાહ અને સુધારણા કરી અને તે નિષ્ફળ થયો જેણે તેને ધૂળમાં રગડોળી દીધો.

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિષય	પેજ નં.

દરેક ઈમાનવાળા મર્દો, ઔરતો અને બાળકો માટે યકીની ફાયદાવાળી ઘણી જ મુબારક દુઆઓ

(૧) કર્ઝની અદાયગી માટે

اَللّٰهُمَّ فَارِجَ الْهَمِّ ، كَاشِفَ الْغَمِّ ، مُجِيْبَ الدَّعْوَةِ الْمُضْطَرِّيْنَ رَحْمٰنَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَرَحِيْمَهُمَا ، اَنْتَ تَرْحَمُنِىْ ، فَارْحَمْنِىْ بِرَحْمَةٍ تُغْنِيْنِىْ بِهَا عَنْ رَّحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ ط

(અલ્લાહુમ્મ ફારિજલ હમ્મિ, કાશિફલ ગમ્મિ મુજિ-બ દઅ્વતિલ મુઝતર્રિ-ન રહમાનદ્ દુન્યા વલ આખિરતી વ ર-હીમહુમા, અન્ત તર્હમ્ની, ફર્હમ્ની બિરહ્મતિ તુગ્નીની બિહા અર્ રહમતિ મન સિવાક.)

અર્થ : અય અલ્લાહ ! અય ગમને દૂર કરવાવાળા ! અય પરેશાનીને દૂર કરવાવાળા ! અય મજબૂર–લાચારોની પુકાર પર પહોંચવાવાળા !અય દુનિયા અને આખિરતમાં મોટી મહેરબાની કરવાવાળા અને બંને જહાંનમાં બેહદ રહમ

કરવાવાળા ! માત્ર તું મારા ઉપર મહેરબાની કરીશ. તો તું મારા ઉપર એવી રહમત ઉતાર કે જેના કારણે તું મને તારા સિવાય દરેકની મહેરબાનીથી બેનિયાઝ કરી દે.

ફઝીલત : હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.)એ મને ફરમાવ્યું કે, હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ મને એક દુઆ શિખાવડી છે, તે તમે સાંભળી ? મેં પૂછયું, કે તે દુઆ કઈ છે ? ફરમાવ્યું : હઝરત ઈસા (અલૈ.) પોતાના અસ્હાબને આ દુઆ શિખવાડયા કરતા હતા. અગર કોઈના ઉપર પહાડ જેટલા સોના બરાબર કર્ઝ હોય તો તે પણ અલ્લાહ તઆલા તેનાથી અદા કરાવી દેશે. મારા ઉપર કંઈક કર્ઝ હતું, તે કર્ઝ મને ઘણું ભારે–વધારે માલુમ પડતું હતું તો હું આ દુઆ પઢતો રહયો. બસ, અલ્લાહ તઆલાએ મારા કર્ઝની અદાયગી માટેનો બંદોબસ્ત કરી દીધો. હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે, અસ્મા બિન્તે ઉમૈસનું મારા જિમ્મે એક દીનાર અને ત્રણ દિરહમ કર્ઝ હતું. જ્યારે તે મારી પાસે આવતાં તો મને એમનું મોઢું જોવાની–મુલાકાત કરવાની પણ શર્મ આવતી. મારી પાસે કર્ઝ અદા કરવા માટે કંઈ પણ ન હતું. તો હું આ દુઆ પઢતી રહી. થોડો જ સમય વિત્યો હશે કે અલ્લાહ તઆલાએ મને જબરદસ્ત (માલી એ'તિબારથી) નવાઝી, જે ન સદકો હતો અને ન કોઈની મિલકત હતી. મારા કર્ઝને પણ સારી રીતે અદા કરી દીધું અને અબ્દુર્રહમાન (હઝરત આઈશા (રદિ.)ના ભાઈ)ની બેટીને મેં ત્રણ અવકિયા ચાંદીનું ઘરેણું પહેરાવ્યું અને ઘણી વધારે બચત પણ થઈ.

(અલ મુસ્તદરક : હવાલા નં. ૧૯૪૧, ૨/૧૯૮)

(૨) જાદુની હિફાઝત માટે મુફીદ કલિમાત

اَعُوْذُ بِوَجْهِ اللّٰهِ الْعَظِيْمِ الَّذِىْ لَيْسَ شَىْءٌ أَعْظَمَ مِنْهُ، وَبِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّآمَّاتِ الَّتِىْ لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَّلَا فَاجِرٌ، وَبِأَسْمَاءِ اللّٰهِ الْحُسْنٰى كُلِّهَا مَا عَلِمْتُ مِنْهَا وَمَا لَمْ أَعْلَمْ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَبَرَءَ وَذَرَءَ ط

(અઉઝુ બિવજ્હિલ્લાહિલ અઝીમીલ્લઝી લય્સ શયઉન અઅ્ઝ-મ મિન્હુ, વ બિ કલિમાતિલ્લાહિત્તામ્માતિલ્લતિ લા યુજાવિઝુહુન્ન બર્રુંવ્ વલા ફાજિર. વ બિઅસ્માઇલ્લાહિલ હુસ્ના કુલ્લિહા મા અલિમ્તુ મિન્હા વ મા લમ અઅ્લમ, મિન શર્રિ મા ખલ-ક વ બ-ર-અ વ ઝ-ર-અ.)

અર્થ : એવી વસ્તુની બુરાઈથી હું તારી પનાહ લઉં છું જે અલ્લાહે પેદા કરી છે અને બેનમૂના બનાવી અને ફેલાવી. તે અઝમતવાળા અલ્લાહના ચહેરાની કે જે અલ્લાહથી વધુ કોઈ વસ્તુ અઝમતવાળી નથી અને અલ્લાહના બધા જ તે કલિમાતની કે જેનાથી કોઈ નેક અને ફાસિક—ફાજિર પણ બહાર નથી અને અલ્લાહના તે બધા સદ્ગુણી નામોની કે જેને હું જાણું છું અને જેને હું જાણતો નથી.

ફઝીલત : હઝરત કઅબ અહબાર (રદિ.)થી રિવાયત છે

કે, જો અમુક કલિમાતનો હું વિર્દ–વઝીફો (પઢવાનો મા'મૂલ) ન રાખત તો યહૂદ મને (જાદુના બળે) ગધેડો બનાવી દેત. એટલા માટે જાદુથી હિફાઝતના માટે આ દુઆ પઢતા રહેવી જોઈએ. (અલ મુઅત્તા હવાલા નં. ૧૯૧૦, ૪/૪૯૦)

(૩) જિન્નાતથી હિફાઝત માટે દુઆ

اَعُوْذُبِوَجْهِ اللّٰهِ الْكَرِيْمِ، وَبِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّآمَّاتِ
اللَّاتِيْ لَايُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّوَّلَافَاجِرٌ، مِّنْ شَرِّمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَآءِ وَشَرِّمَايَعْرُجُ فِيْهَا، وَشَرِّمَا ذَرَأَفِيْ الْاَرْضِ وَشَرِّ
مَايَخْرُجُ مِنْهَا، وَمِنْ فِتْنَةِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ طَوَارِقِ
اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِلَّاطَارِقًايَّطْرُقُ بِخَيْرٍ يَّارَحْمٰنُ۔

(અઉઝુ બિવજ્હિલ્લાહિલ કરીમ, વ બિ કલિમાતિલ્લા-હિત્તામ્માતિલ્લતિ લા યુજાવિઝુહુન્ન બર્રુંવ્ વલા ફાજિર. મિન શર્રિ મા યન્ઝિલુ મિનસ્સમાઇ વ શર્રિ મા યઅ્રુજુ ફિહા, વ શર્રિ મા ઝ-ર-અ ફિલ અર્દિ વ શર્રિ મા યખરુજુ મિન્હા, વ મિન ફિત્નતિલ લય્લિ વન્નહારિ વ મિન તવારિકીલ લય્લિ વન્નહારિ ઇલ્લા તારિકંય્ યત્રુકુ બિખય્રિંય્ યા રહમાન.) (અબૂદાવૂદ શરીફ)

અર્થ : હું પનાહ લઉં છું અલ્લાહની જે બહુ જ રહમ–વાળો છે અને અલ્લાહના તે બધા કલિમાતથી કે જેનાથી કોઈ નેક અને ફાસિક, ફાજિર માણસ પણ બહાર નથી. તે દરેક

વસ્તુની બુરાઈથી જે આસમાનથી ઉતરે છે અને તે દરેક વસ્તુની બુરાઈથી જે આસમાનમાં ચઢે છે અને તે દરેક વસ્તુની બુરાઈથી જેને અલ્લાહ તઆલાએ જમીનમાં ફેલાવી છે અને તે દરેક વસ્તુની બુરાઈથી જે જમીનમાંથી નીકળે છે અને રાત–દિવસના ફિત્નાઓ (મુસીબતો)ની બુરાઈથી અને (રાત–દિવસમાં આવવાવાળી) મુસીબતોની બુરાઈથી પનાહ લઉં છું, સિવાય તે મુસીબતોથી કે જે ખૈર અને બરકત લઈને આવે. અય રહમ કરવાવાળા !

એક ખબીસ જિન્નાત આગનો અંગારો લઈને હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની પાછળ પડયો તો એને દફે–દૂર કરવા માટે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.)એ ઉપરોકત દુઆ શિખવાડી.

અને આયતુલ કુર્સીની ફઝીલતમાં આ પણ આવ્યું છે કે, જે ઘરમાં આયતુલ કુર્સી પઢવામાં આવે, શયતાન ત્યાંથી ચાલ્યો જાય છે.

(૪) શયતાની ફરેબ, ધોકા અને શરથી હિફાઝત માટે દુઆ

اَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

وَقُلْ رَّبِّ اَعُوْذُبِکَ مِنْ ھَمَزٰتِ الشَّیٰطِیْنِ

وَاَعُوْذُبِکَ رَبِّ اَنْ یَّحْضُرُوْنِ ط

(અઊઝુ બિલ્લાહિ મિનશ્શયતા નિર્રજીમ, બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ. વ કુર્રબ્બી અઊઝુ બિ-ક મિન હ-મ-ઝાતિશ્- શયાતીનિ વ અઊઝુ બિ-ક રબ્બિ અંય્ યહઝુરુન.)

અર્થ : હું પનાહ લઉં છું અલ્લાહની મરદૂદ શયતાનથી. શરૂ અલ્લાહના નામથી જે બેહદ રહમ કરવાવાળો છે અને તમે કહો અય મારા પરવરદિગાર ! હું તારી પનાહ ચાહું છું શયતાનોની છેડછાડથી અને અય પરવરદિગાર ! તારી પનાહ ચાહું છું આ વાતથી કે શયતાન મારી પાસે આવે.

ફઝીલત :આ દુઆ પોતાના અર્થના એ'તિબારથી શયતાનના શર અને મક્ર–ફરેબથી બચવાના માટે એક જામિઅ દુઆ છે. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ મુસલમાનોને આ દુઆ પઢવાની તલ્કીન ફરમાવી છે.

એના સિવાય શયાતીન અને જિન્નાતના બીજા અસરાત અને હુમલાથી બચવાના માટે પણ આ દુઆ મુજર્રબ– અનુભવસિદ્ધ છે. (મઆરિફુલ કુર્આન : ૬/૩૩૦, કુર્તુબી : ૧૨/૧૪૮)

(૫) ગભરાહટના સમયે પઢવાની દુઆ

سُبُحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوْسِ رَبِّ الْمَلٰئِكَةِ وَالرُّوْحِ، جَلَّتِ السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ بِالْعِزَّةِ وَالْجَبَرُوْتِ ط

(સુબ્હાનલ મલિકિલ કુદ્દુસી રબ્બિલ મલાઇતિર્રુહ, જલ્લતિસ્સમાવાતુ વલ અર્દુ બિઇઝ્ઝતિ વલ જ-બરુત.)

અર્થ : હું પાકી બયાન કરું છું તે (અલ્લાહ)ની કે જે હકીકી બાદશાહ છે, સઘળી બુરાઈઓથી પાક છે. ફરિશ્તાઓ અને રૂહ (જિબ્રઈલ)નો પરવરદિગાર છે. અલ્લાહની ઈઝઝત અને કુદરતથી આસમાન અને જમીનને ઈઝઝત મળી.

ફઝીલત : હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના કોઈ પણ સહાબીને આંખમાં બીમારી થતી તો આ દુઆ પઢતા હતા. (ઈબ્નુસ્સુન્ની : ૫૬૫, પેજ : ૧૧૪)

● ● ●

● ● ●

(૬) ઊંઘ માટે બેહતરીન દુઆ

اَللّٰھُمَّ غَارَتِ النُّجُوْمُ، وَھَدَأَتِ الْعُیُوْنُ وَأَنْتَ
حَیٌّ قَیُّوْمٌ لَّاتَأْخُذُکَ سِنَۃٌ وَّلَانَوْمٌ، یَاحَیُّ
یَاقَیُّوْمُ! أَھْدِئْ لَیْلِیْ وَأَنِمْ عَیْنِیْ ط

અર્થ : અય અલ્લાહ ! તારાઓ ડૂબી ગયા અને ઝરણા થંભી ગયા (શાંત પડી ગયા) અને તું દરેક જગ્યાએ હાજર છે, દરેકને સાંભળવાવાળો છે. તને ન તો ઊંઘ આવે છે. અય જિન્દા અને દરેકને સાંભળવાવાળા ! મારી રાત પૂરસુકૂન બનાવી દે અને મને સૂવડાવી દે.

ફઝીલત : હઝરત ઝૈદ ઈબ્ને સાબિત (રદિ.)એ ફરમાવ્યું કે, મેં હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ને શિકાયત કરી કે, મને ઊંઘ નથી આવતી, તો રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈર્શાદ ફરમાવ્યો કે, તમે આ દુઆ પઢતા રહો. મેં આ દુઆ પઢી તો અલ્લાહ તઆલાએ મારી એ તકલીફને દૂર કરી દીધી.

(ઈબ્નુસ્સુન્ની : ૭૪૯, પેજ : ૨૨૨)

(૭) ઔરતો અને બાળકો માટે હિફાઝતની દુઆ

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ لَاقُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ، مَاشَآءَاللّٰهُ كَانَ وَمَالَمْ يَشَالَمْ يَكُنْ، أَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا ط

(સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિહમ્દિહી લા કુવ્વ-ત ઇલ્લા બિલ્લાહ, માશા અલ્લાહુ કા-ન વમા લમ યશઅ્ લમ

યકુન, અઅ્લમૂ અન્નલ્લા-હ અલા કુલ્લિ શયઈન કદીર. વ અન્લ્લા-હ કદ અહા-ત બિકુલ્લિ શયઈન ઈલ્મા.)

અર્થ : હું અલ્લાહ તઆલાની પાકી અને વખાણ બયાન કરું છું, અલ્લાહ તઆલાના સિવાય કોઈ પણ નેકી કરવાની તાકત આપવાવાળો નથી, જે અલ્લાહે ચાહયું તે થયું અને જે અલ્લાહે ન ચાહયું તે ન થયું. મને યકીન છે કે, અલ્લાહ તઆલા દરેક કામ પર શકિતમાન છે અને અલ્લાહના ઈલ્મે દરેક વસ્તુને ઘેરી લીધેલ છે.

ફઝીલત : અબૂ દાવૂદ શરીફમાં છે કે, એક સહાબિય્યહ જે હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના બાળકોની ખિદમત કર્યા કરતાં હતાં, એમનાથી રિવાયત છે કે, હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ના સાહિબઝાદીથી રિવાયત બયાન કરવામાં આવી છે કે હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ અમને શિખવ્યું હતું કે, સવારમાં આ (ઉપરોકત) અલફાઝ સાથે દુઆ માંગ્યા કરો. બેશક, જે એ પ્રમાણે દુઆ માંગે, સાંજ સુધી એની હિફાઝત થશે અને જે સાંજે એ શબ્દોની સાથે દુઆ માંગે, એની સવાર સુધી હિફાઝત કરવામાં આવશે.

(અબૂ દાવૂદ ૨/૬૯૨)

એટલા માટે અવરતો અને બાળકોએ તો ઉપરની દુઆ સવાર–સાંજ જરૂર પઢી લેવી જોઈએ.

(૮) બીમારની ઈયાદત વખતે સાત (૭) વખત પઢવાની દુઆ

اَسْئَلُ اللّٰهَ الْعَظِيْمَ رَبَّ الْعَرْشِ
الْعَظِيْمِ اَنْ يَّشْفِيَكَ ط

(અસ્અલુલ્લાહલ અઝી-મ રબ્બલ્ અર્શિલ અઝીમિ અંય્ યશ્ફી-ય-ક.)

અર્થ : તે અલ્લાહ જે પોતે અઝીમ છે અને અઝીમ અર્શનો માલિક છે, હું એનાથી સવાલ કરું છું કે, તે તમને શિફા–તંદુરસ્તી અતા ફરમાવે.

ફઝીલત : હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે, જે માણસના મોતનો વખત જ ન આવ્યો હોય, એને અલ્લાહ તઆલા આ દુઆની બરકતથી શિફા અતા ફરમાવી દે છે.

(અબૂ દાવૂદ, કિ. જનાઈઝ, તિરમિઝી કિ. તિબ્બ)

(૯) અલ્લાહ તઆલા ગમને ખુશીથી બદલી આપશે

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ عَبْدُكَ اِبْنُ عَبْدِكَ اِبْنُ اَمَتِكَ، نَاصِيَتِيْ
بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ عَدْلٌ فِيَّ قَضَائُكَ،
اَسْئَلُكَ بِكُلِّ اِسْمٍ هُوَلَكَ سَمَّيْتَ بِهٖ نَفْسَكَ اَوْ

عَلَّمْتَهٗ أَحَدًا مِّنْ خَلْقِكَ اَوْ اَنْزَلْتَهٗ فِىْ كِتَابِكَ اَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهٖ فِىْ عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ اَنْ تَجْعَلَ الْقُرْاٰنَ رَبِيْعَ قَلْبِىْ وَنُوْرَ صَدْرِىْ، وَجَلَاءَ حُزْنِىْ، وَذَهَابَ هَمِّىْ ـ

(અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અબ્દુ-ક ઇબ્નુ અબ્દી-ક ઇબ્નુ ઉમ્મતિ-ક, નાસિયતી બિયદિ-ક, માદીન ફિય્ય હુકમુ-ક અદલુન ફિય્ય કઝાઉ-ક, અસ્અલુ-ક બિકુલ્લિ ઇસ્મિન હુ-વ લ-ક સમ્મય્ત બિહી નફસિ-ક અવ અલ્લમ્તહૂ અ-હ-દમ મિન ખલ્કિ-ક અવ અન્ઝલ્ત-હૂ ફિ કિતાબિ-ક અવિશ્તઅ્શર્ત બિહી ફિ ઇલ્મીલ ગયબિ ઇન્દ-ક અન તજઅ-લલ્ કુર્આ-ન રબીઅ કલ્બિ વ નૂ-ર સદરિ, વ જલા-અ હુઝની, વ ઝહા-બ હમ્મિ.)

અર્થ : અય અલ્લાહ ! હું તારો ગુલામ છું અને તારા ગુલામનો પુત્ર છું અને તારી બાંદીનો પુત્ર છું. મારી પેશાની તારા કબજામાં છે. તારો હુકમ મારા ઉપર ચાલે છે, મારા વિશે કરેલો તારો ફેંસલો ઈન્સાફવાળો છે. હું તારાથી તારા તે ઈસ્મે આ'ઝમના વસીલાથી દુઆ કરું છું કે જે નામ તારા માટે ખાસ છે અથવા તેં પોતાની કોઈ મખ્લૂકને શિખવાડયા છે અથવા કુર્આનમાં ઉતાર્યાં છે અથવા પોતાના ગૈબના ખઝાનામાં મહફૂઝ રાખ્યાં છે કે તું કુર્આનને મારા દિલની બહાર, મારી આંખોની રોશની બનાવી દે અને મારા ગમ અને પરેશાનીઓને ખત્મ થવાનો ઝરીઓ બનાવી દે.

ફઝીલત : હદીસ શરીફમાં છે કે, જે માણસ કોઈ ગમ યા ફિક્રમાં પરેશાન હોય તો તે આ કલિમાત–શબ્દોના ઝરીએ દુઆ કરે. ઈર્શાદ ફરમાવ્યો,

જે માણસ પણ આ કલિમાતને પઢશે, તો અલ્લાહ તઆલા એના ગમ–પરેશાનીને યકીનન કુશાદગી–વિશાળતાથી બદલી આપશે.

સહાબએ કિરામ (રદિ.)એ ફરમાવ્યું,

શું અમે (આ દુઆ) બીજાઓને પણ ન શીખવીએ ?

હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે,

'કેમ નહિ, તમે આ કલિમાત–દુઆની તાલીમ આપો.'

(મુસ્નદે અહમદ, ૩૭૦૪, ૧/૬૪૬)

(૧૦) બુરું ઘડપણ, કંજૂસાઈ, બુઝદિલી, દુનિયાના ફિત્ના અને કબ્રના અઝાબથી હિફાઝતના માટે એક સર્વગ્રાહી દુઆ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِکَ مِنَ الْبُخْلِ وَاَعُوْذُبِکَ مِنَ الْجُبْنِ وَاَعُوْذُبِکَ مِنْ اَنْ اُرَدَّ اِلٰی اَرْذَلِ الْعُمُرِ وَاَعُوْذُبِکَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْیَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ۔

(અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઉઝુ બિ-ક મિનલ બુખ્લિ વ અઉઝુ બિ-ક મિનલ જુબ્ની વ અઉઝુ બિ-ક મિન અન ઉરદ્દ ઇલા અરઝલીલ ઉમુરિ વ અઉઝુ બિ-ક મિન ફિત્નતિદ દુન્યા વ અઝાબિલ કબ્ર.)

અર્થ : અય અલ્લાહ ! હું કંજૂસીથી તારી પનાહ ચાહું છું અને હું તારી પનાહ ચાહું છું બુઝદિલીથી અને હું તારી પનાહ ચાહું છું કે મને બેકાર ઉમર (ઘડપણ) તરફ ફેરવવામાં આવે અને હું તારી પનાહ ચાહું છું દુનિયાના ફિત્નાથી અને કબ્રના અઝાબથી.

ફઝીલત : નસાઇ શરીફમાં હઝરત સઅદ (રદિ.)થી હદીસ રિવાયત છે કે, હુઝૂર રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) આ દુઆ વધુ પ્રમાણમાં માગ્યા કરતા હતા.

અને આ હદીસના રાવી હઝરત સઅદ (રદિ.) ખાસ પાબંદીથી આ દુઆ પોતાની બધી અવલાદને યાદ કરાવતા હતા.

(મઆરિફુલ કુર્આન : ૬/૨૪૧, કન્ઝુલ ઉમ્માલ : ૫૦૯૫, ૨/૬૯૦)

(૧૧) કોઈ ખાસ માણસ, જૂથ અને ઝાલિમ બાદશાહના ખૌફના સમયે પઢવાની ચાર દુઆઓ

(૧) જો કોઇ માણસથી (કોઇ પ્રકારનો) ખૌફ-ડર હોય તો આ દુઆ પઢે :

اَللّٰهُمَّ اكْفِنَاهُ بِمَا شِئْتَ ط

અલ્લાહુમ્મક્ફિનાહુ બિમા શિઅ્ત.

અર્થ : અય અલ્લાહ ! તું અમને એ માણસથી બચાવ, જેવી રીતે તું ચાહે. (કન્ઝુલ ઉમ્માલ અવ્વલ : ૨/૧૬૯, અઝકાર, ફઝાઇલે સૂ. નિસાઅ્)

અમુક વખતે માણસ અચાનક કોઈ રસ્તે ફસાઈ જાય છે અને આગળ આવવા પછી માલુમ પડે છે કે, અહિંયા તો ભય છે તો એ વખતે પણ આ દુઆ પઢવી જોઈએ.

(૨) કોઇ ખાસ ફોજ યા લશ્કરથી ભય હોય તો આ દુઆ પઢે

اَللّٰھُمَّ اِنَّا نَجْعَلُکَ فِیْ نُحُوْرِھِمْ وَنَعُوْذُبِکَ مِنْ شُرُوْرِھِمْ ط

(અલ્લાહુમ્મ ઇન્ના નજઅલુ-ક ફિ નુહુરિહીમ વ નઉઝુબિ-ક મિન શુરુરિહીમ.)

અર્થ : અય અલ્લાહ ! અમે તને એમના મુકાબલામાં (પોતાના માટે) બચાવ–ઢાલ બનાવીએ છીએ અને એની બુરાઈઓથી તારી પનાહ ચાહીએ છીએ.

(અબૂ દાવૂદ : ૧૫૩૮, અસ્સલાત મા યકૂલુર્રજુલુ ઈઝા ખાફ કવ્મન્)

(૩) જો કોઇને બાદશાહ, હાકિમ અથવા કોઇ ઝાલિમ અને જાબિર માણસ યા કૌમથી ભય હોય તો ત્રણ વખત આ દુઆ પઢે

اَللّٰہُ اَکْبَرُ اَللّٰہُ اَکْبَرُ مِنْ خَلْقِہٖ جَمِیْعًا اَللّٰہُ اَعَزُّ مِمَّا اَخَافُ وَاَحْذَرُ ، اَعُوْذُ بِاللّٰہِ الْمُمْسِکِ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ اَنْ یَّقَعْنَ عَلَی الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِہٖ مِنْ شَرِّ عَبْدِکَ

فَلَانٍ وَّجُنُوْدِهٖ وَاَتْبَاعِهٖ وَاَشْيَاعِهٖ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
اِلٰهِىْ كُنْ لِّىْ جَارًا مِّنْ شَرِّهِمْ وَجَلَّ ثَنَائُكَ وَعَزَّ
جَارُكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَلَآاِلٰهَ غَيْرُكَ ط

(અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર, મિન ખલ્કિહી જમીઅન અલ્લાહુ અઅઝ્ઝુ મિમ્મા અખાફુ વ અહ્ઝરુ, અઉઝુ બિલ્લાહિલ મુમ્સીકીસ સમાવાતિસ્સબ્અ અંય્ યકઅ્-ન અલલ અર્દિ ઇલ્લા બિઇઝનિહી, મિન શર્રિ અબ્દિ-ક ફુલાનિંવ વ જુનુદિહિ વ અત્બાઇહી અશ્યાઇહી મિનલ જિન્ની વલ ઇન્સિ. ઇલાહી કુન લી જારમ મિન શર્રિહિમ વ જલ્લ શનાઉ-ક વ અઝ્ઝ જારુ-ક વ તબારકસ્મુ-ક વલા ઇલા-હ ગયરુક.)

અર્થ : અલ્લાહ સૌથી મોટો છે, અલ્લાહ પોતાની તમામ મખ્લૂકથી વધારે તાકતવર (અને ગાલિબ) છે. અલ્લાહ એનાથી પણ વધારે તાકતવર (અને ગાલિબ) છે, જેનો મને ડર છે અને જેનાથી હું ડરી રહયો છું. હું તે અલ્લાહની પનાહ લઉં છું, જેના સિવાય કોઈ માબૂદ નથી અને જેણે પોતાના હુકમના સિવાય આસમાનને જમીન પર પડવાથી રોકી રાખ્યું છે (અને અય અલ્લાહ ! હું તારી પનાહ લઉં છું) તારા ફલાણા બંદાથી અને એની ફૌજ અને લશ્કરથી અને એના નોકરો અને ખિદમતગુઝારોના શરથી—ચાહે તે જિન્નાત હોય યા ઈન્સાન. અય અલ્લાહ ! તું એ બધાના શર—નુકસાનથી મને પનાહ દેવાવાળો બની જા. તારી તારીફ અને વખાણ ઘણા મોટા છે—વખાણને લાયક છે—અને તારાથી પનાહ

લેવાવાળા (હંમેશા) ગાલિબ હોય છે અને તારા સિવાય કોઈ પણ ઈબાદતના લાયક નથી.

(મજમઉઝ ઝવાઈદ : ૧૦/૨૧૯, અલ અદઈય્યહ, મા યકૂલુ ઈઝા ખાફ સુલ્તાનન્ : ૧૮૪૪૮)

(૪) અને આ દુઆ પણ પઢે

اَللّٰهُمَّ اِلٰهَ جِبْرَئِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ وَاِسْرَافِيْلَ وَاِلٰهَ اِبْرَاهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ عَافِنِيْ وَلَا تُسَلِّطَنَّ اَحَدًا مِّنْ خَلْقِكَ عَلَيَّ بِشَيْءٍ لَّا طَاقَةَ لِيْ بِهٖ ط

(અલ્લાહુમ્મ ઇલા-હ જિબ્રઇ-લ વ મિકાઇ-લ વ ઇસ્રાફી-લ વ ઇલાહ ઇબ્રાહી-મ વ ઇસ્માઇ-લ વ ઇસ્હા-ક આફિની વલા તુસલ્લીતન્ન અ-હ-દમ મિન ખલ્કિ-ક અલય્ય બિશયઇન લા તા-ક-ત લિ બિહી.)

અર્થ : અય અલ્લાહ ! અય જિબ્રઈલ અને મિકાઈલ અને ઈસ્રાફીલના મા'બૂદ ! અને ઈબ્રાહીમ, ઈસ્માઈલ અને ઈસ્હાક (અલયહિમુસ્સલાતુ વસ્સલામ)ના મા'બૂદ ! તું મને આફિયત દે અને મારા ઉપર પોતાની મખ્લૂકમાંથી કોઈને પણ એવી ચીજના સાથે મુસલ્લત ન કર, જેને (દફે—દૂર કરવા યા બરદાશ્ત કરવા)ની મારામાં શકિત નથી."

(હિસ્ને હસીન : ૩૨૩, બાદશાહ યા ઝાલિમકે ખૌફકે વકતકી દુઆ)

(૧૨) હઝરત અનસ (રદિ.)ની દુઆ

اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، اَللّٰهُ اَكْبَرُ، بِسْمِ اللّٰهِ عَلٰى نَفْسِىْ وَدِيْنِىْ بِسْمِ اللّٰهِ عَلٰى اَهْلِىْ وَمَالِىْ، بِسْمِ اللّٰهِ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ اَعْطَانِىْ رَبِّىْ، بِسْمِ اللّٰهِ خَيْرِ الْاَسْمَاءِ، بِسْمِ اللّٰهِ رَبِّ الْاَرْضِ وَالسَّمَآءِ، بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِىْ لَايَضُرُّ مَعَ اِسْمِهٖ دَاءٌ، بِسْمِ اللّٰهِ افْتَتَحْتُ وَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ اَللّٰهُ اَللّٰهُ رَبِّىْ لَا اُشْرِكُ بِهٖ شَيْئًا اَسْأَلُكَ اَللّٰهُمَّ بِخَيْرِكَ مِنْ خَيْرِكَ الَّذِىْ لَايُعْطِيْهِ غَيْرُكَ عَزَّجَارُكَ وَجَلَّ ثَنَائُكَ وَلَآاِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اجْعَلْنِىْ فِىْ عِيَاذِكَ وَجِوَارِكَ مِنْ كُلِّ سُوْءٍ وَّمِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْتَجِيْرُكَ مِنْ جَمِيْعِ كُلِّ شَىْءٍ خَلَقْتَ وَاَحْتَرِسُ بِكَ مِنْهُنَّ وَاُقَدِّمُ بَيْنَ يَدَىَّ، بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط قُلْ هُوَاللّٰهُ اَحَدٌ ○ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ○ لَمْ يَلِدْ ○ وَلَمْ يُوْلَدْ ○ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ ○ عَنْ اَمَامِىْ وَمِنْ خَلْفِىْ وَعَنْ يَّمِيْنِىْ وَعَنْ شِمَالِىْ وَمِنْ فَوْقِىْ وَتَحْتِىْ ط

(અત્તરગીબ)

(અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર, બિસ્મિલ્લાહિ અલા નફ્સી વ દીની, બિસ્મિલ્લાહિ અલા અહલી વ માલી, બિસ્મિલ્લાહિ અલા કુલ્લિ શયઇન અઅ્તાની રબ્બી, બિસ્મિલ્લાહિ ખયરિલ અસ્માઇ, બિસ્મિલ્લાહિ રબ્બિલ અર્દિ વસ્સમાઅ, બિસ્મિલ્લાહિલ્લઝી લા યદુર્રૂ મ-અ ઇસ્મિહી દાઅ, બિસ્મિલ્લાહિ અફ્તતહ્તુ વ અલલ્લાહિ તવક્કલતુ, અલ્લાહુ અલ્લાહુ રબ્બિ લા ઉશ્રિ-કુ બિહી શયઅન અસ્અલુક, અલ્લાહુમ્મ બિખય્રિ મિન ખય્રિ-ક મિન ખય્રિકલ્લઝી લા યુઅ્તિહી ગય્રુ-ક અઝ્-ઝ જારુ-ક વ જલ્લ સનાઉ-ક વલા ઇલા-હ ઇલ્લા અન્તઝઅલ્ની ફિ ઇયાદિ-ક વ જવારિ-ક મિન કુલ્લિ સુઇમ મિનશ્શયતાનિર્રજીમ. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસ્તજીરુ-ક મિન જમીઇ કુલ્લિ શયઇન ખલક્ત વ અહ્તરિસુ બિ-ક મિન્હુન્ન વ ઉકદ્દિમુ બય્ન યદય્ય. બિસ્મિલ્લાહિ ર્રહમાનિ ર્રહીમ. કુલ હુવલ્લાહુ અહદ. અલ્લાહુસ્સમદ, લમ યલીદ, વલમ યુલદ, વલમ યકુલ્લહુ કુફુવન અહદ. અન ઇમામી વ મિન ખલ્ફિ વ અંય્ યમીની વ અન શિમાલી વ મિન ફવ્કિ વ તહ્તિ.

અર્થ : અલ્લાહની ઝાત સૌથી મોટી છે. અલ્લાહની ઝાત સૌથી મોટી છે. અલ્લાહની ઝાત સૌથી મોટી છે. અલ્લાહ તઆલાના નામની બરકત મારા જાન પર અને મારા દીન પર. અલ્લાહ તઆલાના નામની બરકત મારા ઘરવાળાંઓ પર, મારા માલ પર, અલ્લાહ તઆલાના નામની બરકત દરેક તે ચીઝ પર જે મારા પરવરદિગારે મને અતા કરી. અલ્લાહ તઆલાના નામથી જે બધા નામોથી બેહતર છે. અલ્લાહ તઆલાના નામથી જે રબ છે જમીન અને આસમાનનો.

અલ્લાહ તઆલાના નામથી જેની બરકતથી કોઇ બીમારી નુકસાન નથી પહોંચાડી શકતી. અલ્લાહ તઆલાના જ નામની બરકતથી મેં શરૂઆત કરી અને અલ્લાહ તઆલાની ઝાત પર મેં ભરોસો કર્યો. અલ્લાહ જ અલ્લાહ મારો પરવરદિગાર છે. હું કોઇને એનો શરીક–ભાગીદાર નથી ઠરાવતો. અય અલ્લાહ ! હું તારા ખૈરના વસીલાથી તારાથી માંગું છું, તે ભલાઇ જે તારા સિવાય કોઇ આપી નથી શકતું. તારી પનાહ ઇઝઝતવાળી છે અને તારી સના–તારીફ મોટી છે અને તારા સિવાય કોઇ મા'બૂદ–ઇબાદતના લાયક નથી, મને તારી પનાહ–હિફાઝતમાં લઇ લે દરેક બુરાઇથી અને શયતાન મરદૂદથી. અય અલ્લાહ ! હું તારી પનાહ ચાહું છું દરેક તે મખ્લૂકથી જેને તેં પેદા કરી, અને તારી હિફાઝત માંગું છું એ બધાથી અને આગળ રાખું છું આ સૂરત (સૂરએ ઇખ્લાસ)ને.

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ۚ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۚ لَمْ يَلِدْ ۙ وَلَمْ يُوْلَدْ ۙ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ كُفُوًا اَحَدٌ

(الاخلاص ۱۱۲:۱-۴)

અર્થ : (હે નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ! આપ ફરમાવી દો કે, તે અલ્લાહ એક છે, અલ્લાહ બેનિયાઝ છે, એની કોઇ અવલાદ નથી અને ન તે કોઇની અવલાદ છે અને કોઇ એના બરાબર છે. પોતાની સામેથી, અને પાછળથી, ડાબી અને જમણી તરફથી, પોતાના ઉપરથી અને નીચેથી.)

સૂ. ઈખ્લાસ બિસ્મિલ્લાહની સાથે મુકમ્મલ–પૂરી પઢે.

ફઝીલત : હઝરત અનસ (રદિ.) આ દુઆની બરકતથી દરેક પ્રકારના ઝુલ્મ–સિતમ અને ફિત્નાથી મહફૂઝ–હિફાઝતમાં રહયા. ઘણા બધા સહાબએ કિરામ (રદિ.)નો આ દુઆ પઢવાનો મા'મૂલ–નિત્યક્રમ રહયો હતો. સવાર–સાંજ એક વખત આ દુઆ પઢતા રહે. ઝુલ્મ, જાદુ અને શયતાની અસરોથી અલ્લાહ તઆલા હિફાઝત ફરમાવશે અને કોઈ પણ પ્રકારની તકલીફ કે આફત–મુસીબત પહોંચશે નહિ, ઈન્શા અલ્લાહુ તઆલા.

(૧૩) તકવા, પરહેઝગારી હાસિલ કરવા માટેની દુઆ

તકવા–પરહેઝગારી ઘણી મોટી નેઅમત છે. તકવાનો અર્થ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાની નારાજગી અને એના અઝાબનો ખૌફ–ભય દિલમાં (એવી રીતે) બેસી જાય કે ગુનોહ કરવો મુશ્કેલ માલૂમ પડે. પોતાને પણ ગુનાહથી વહશત–બીક હોય અને કોઈ મુસલમાનને ગુનાહમાં મુબ્તલા–સંડોવાયેલો જોઈને દિલમાં કુળ્હન પેદા થાય, ગમ–દુ:ખ થાય, આંખોથી આંસૂ વહેવા માંડે અને એ તકવાની નેઅમત પર અલ્લાહ તબારક વ તઆલાના ઘણા મોટા મોટા વાયદાઓ છે. અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ફરમાવે છે :

وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهٗ مَخْرَجًا ۙ وَّ
يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۭ (الطلاق ۶۵:۲-۳)

વ મંય્ યત્તકિલ્લા-હ યજઅલ્ લહૂ મખ્રજા. વ યર્જુક્હુ મિન હય્સુ લા યહ્તસિબ.

અર્થ : અને જે કોઇ અલ્લાહ તઆલાથી ડરે છે તો અલ્લાહ તઆલા તેના માટે કુશાદગી–વિશાળતા પેદા કરી દે છે એવી જગ્યાએથી એને રોઝી પહોંચાડે છે કે જ્યાં એનો ગુમાન પણ નથી હોતો.'' (સૂરએ તલાક : આયત : ૨/૩)

માણસ નેકી તો કરી લે છે, પરંતુ શયતાન તેને ગુનાહોમાં રચ્યાપચ્યા–મશગુલ રાખવાની કોશિશ કરે છે. ખાસ કરીને એવું થાય છે કે, મા–બાપના ઇન્તિકાલ થઇ જવા પછી માલની વહેંચણી કરવાથી શયતાન રોકે છે કે, ભાઇ–બહેનોમાં માલની વહેંચણી ન કરો. હવે નેકીઓ તો થઇ ગઇ, પરંતુ અલ્લાહ તઆલાના આટલા મોટા હુકમથી શયતાને રોકી દીધા, પરંતુ જ્યારે તકવા–પરહેઝગારીની દોલત પ્રાપ્ત થઇ જશે તો ઇન્તિકાલ થવાના પછી તરત જ મય્યિતના માલિકીપણામાં જે કાંઇ છે–સોય–દોરાથી લઇને મોટામાં મોટી ચીઝ સુધીની વહેંચણી કરવી આસાન થશે, મુઆમલાતમાં સફાઇની ફિકર થશે અને રિશ્તેદારો–સગાં–વહાલાંઓના હકોને અદા કરવા આસાન થઇ જશે. શાદીઓમાં ફુઝૂલખર્ચી અને બે–પર્દા અવરતોનું બહાર નીકળવું મુશ્કેલ થશે. આ બધું તકવાની દોલતથી જ પ્રાપ્ત થશે. માટે દરેક મુસલમાને તકવા–પરહેઝગારી અલ્લાહ તઆલાથી માંગતા રહેવી જોઇએ. એટલા માટે આ દુઆ માંગો :

اَللّٰهُمَّ اٰتِ نَفْسِىْ تَقْوٰهَا وَزَكِّهَا اَنْتَ
خَيْرُ مَنْ زَكّٰهَا اَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا۔

અર્થ : અય અલ્લાહ ! તું મારા નફસને પાકીઝગી અતા ફરમાવ અને એને પાક કર. તું જ બધાથી બેહતર પાક–સાફ કરવાવાળો છે. તું જ આ નફસનો મવલા અને આકા છે.

(મુસ્નદે અહમદ : ૪/૩૭૧, રકમ : ૧૮૮૨૧)

(૧૪) જયારે બાળક બોલવા શીખે તો એને સૌથી પહેલાં શું યાદ કરાવે ?

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلِىٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا ﴿۱۱۱﴾

(بنی اسرائیل ۱۷:۱۱۱)

અર્થ : (અને ફરમાવી દો કે) બધા વખાણ ફકત અલ્લાહ તઆલા માટે જ છે. જેણે ન (કોઈને પોતાનો) બેટો બનાવ્યો અને ન બાદશાહતમાં તેનો કોઈ ભાગીદાર છે અને તે કમજોર નથી કે કોઈ તેનો મદદગાર હોય અને (અય લોકો !) તમે તેની ખૂબ જ પાકી બયાન કરો.

ફઝીલત : હદીસ શરીફમાં છે કે, બની અબ્દુલ મુત્તલિબમાંથી બાળક બોલવાના કાબિલ થઈ જતું તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) એને ઉપરોકત આયત શિખવાડતા.

(૧૫) જે માણસ દુનિયાના બધા સહારાથી નાઉમ્મીદ થઈ ગયો હોય તેના માટે એક સર્વગ્રાહી દુઆ

اَللّٰهُمَّ رَحْمَتَكَ اَرْجُوْا فَلَا تَكِلْنِىْ اِلٰى طَرْفَةَ عَيْنٍ وَّاَصْلِحْ لِىْ شَاْنِىْ كُلَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ ط

અર્થ : અય અલ્લાહ ! હું તારી રહમતની આશા રાખું છું કે તું મને એક ઘડી માટે પણ મારા નફસના હવાલે કરીશ નહિ અને મારા બધા જ કામોને દુરુસ્ત ફરમાવી દે. (બેશક) તારા સિવાય કોઈ હાકિમ અને મા'બૂદ નથી. (તિર્મિઝી શરીફ)

(૧૬) પહાડોના બરાબર અજરો-સવાબ

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَّلَمْ يَكُنْ لَّهٗ شَرِيْكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَّهٗ وَلِىٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيْرًا ﴿۱۱۱﴾

(بنی اسرائیل ۱۷:۱۱۱)

અર્થ : હું પનાહ ચાહું છું અલ્લાહ તઆલાની મરદૂદ શયતાનથી. શરૂ અલ્લાહના નામથી કે જે બેહદ મહેરબાન અને નિહાયત રહમ કરનાર છે. બધા વખાણ ફકત અલ્લાહ તઆલા માટે જ છે, જેણે ન (કોઈને પોતાનો) બેટો બનાવ્યો અને ન બાદશાહતમાં તેનો કોઈ ભાગીદાર છે અને તે કમજોર

નથી કે કોઈ તેનો મદદગાર હોય અને (અય લોકો !) તમે તેની ખૂબ જ પાકી બયાન કરો.

ફઝીલત : જે માણસ આ આયતને પઢશે તો એના માટે પહાડોના બરાબર અજર–સવાબ લખવામાં આવશે.

(કુર્તુબી : ૧૦/૩૪૫)

(૧૭) શિર્ક અને દેખાડાથી હિફાઝત

શિર્કે અકબર (એટલે કે અલ્લાહ તઆલાની સાથે કોઈને શરીક કરવો) શિર્કે અસગર (એટલે કે રિયાકારી, કોઈને દેખાડવા માટે અમલ કરવો) બંનેથી હિફાઝત માટેની જામિઅ દુઆ આ છે :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِکَ اَنْ اُشْرِکَ بِکَ وَاَنَا اَعْلَمُ وَاَسْتَغْفِرُکَ لِمَا لَا اَعْلَمُ۔

અર્થ : અય અલ્લાહ ! હું જાણી જોઈને તારી સાથે ભાગીદાર કરવાથી તારી પનાહ અને હિફાઝતમાં આવું છું અને એવા ગુનાહોથી મગફિરત ચાહું છું કે જે મારી જાણમાં નથી.

ફઝીલત : હઝરત અબૂ બક્ર સિદીક (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એક વખત શિર્કનો તઝકિરહ–ઝિક્ર ફરમાવ્યો કે શિર્ક તમારા અંદર એવી રીતે છુપાઈને આવી જાય છે જેવી રીતે કે, અવાજ વગરની કીડીની ચાલ અને ફરમાવ્યું કે, હું તમને એક એવું

કામ બતાવું છું કે, જ્યારે તમે તે કામ કરી લો તો શિર્કે અકબર (મોટું શિર્ક) અને શિર્કે અસગર (નાનું શિર્ક એટલે કે રિયા–દેખાડાના માટે કોઈ કામ કરવું) એ બધાથી મહફૂઝ–સુરક્ષિત થઈ જાઓ. તમે ત્રણ વખત આ દુઆ કર્યા કરો અને પછી ઉપરોકત દુઆ બતાવી. (મઆરિફુલ કુર્આન : ૫/૬૬૩)

(૧૮) અલ્લાહની નજરે રહમત અને ૭૦,૦૦૦ ફરિશ્તાઓની દુઆએ મગફિરત

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : જે વ્યકિતએ નમાઝ માટે ઘરેથી નીકળતી વખતે આ (નીચે દર્શાવેલી) દુઆ પઢી, તો અલ્લાહ તઆલા નજરે રહમત (કૃપા–દષ્ટિ)થી તેના તરફ મુતવજ્જેહ થશે અને સિત્તેર હજાર ફરિશ્તાઓ તેના માટે મગફિરતની દુઆ કરશે (અહિંયા સુધી કે નમાઝથી ફારિગ થઈ જાય). તે દુઆ આ પ્રમાણે છે :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُکَ بِحَقِّ السَّائِلِیْنَ عَلَیْکَ وَبِحَقِّ مَمْشَایَ هٰذَا اِلَیْکَ فَاِنِّیْ لَمْ اَخْرُجْ اَشَرًّا وَّلَا بَطَرًا وَّلَا رِیَاءً وَّلَا سُمْعَةً وَّخَرَجْتُ اتِّقَاءَ سَخَطِکَ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِکَ فَاَسْئَلُکَ اَنْ تُعِیْذَنِیْ مِنَ النَّارِ وَاَنْ تَغْفِرَ لِیْ ذُنُوْبِیْ، اِنَّهٗ لَا یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ۔

(**અર્થ** : હે અલ્લાહ ! હું તારી પાસે તે હકના વાસ્તાથી માંગું છું, જે માંગનારાઓનો તારા ઝિમ્મે છે અને મારા આ તારી તરફ ચાલવાના તુફૈલથી (હું તારાથી માંગું છું). તું સારી પેઠે જાણે છે કે ન અહંકાર અને ન તો અભિમાન અને ન તો સંભળાવવાના શોખમાં હું પોતાના ઘરેથી નીકળ્યો છું, (બલકે) તારી નારાજગીથી બચવા માટે અને તારી ખુશ્નૂદી ઢૂંઢવા (પ્રાપ્ત) કરવા માટે (ઘરેથી) નીકળ્યો છું. બસ, હું તારાથી આ વાતનો સવાલ કરું છું કે, તું મને દોઝખથી પોતાની રહમતની પનાહમાં લઈ લે અને મારા ગુનાહોને માફ ફરમાવી દે, કારણ કે તારા સિવાય બીજો કોઈ ગુનાહોને માફ કરી શકતો નથી.)

(ઈબ્ને માજહ : ૫૭, ઈબ્ને ખુઝયમહ, બિ–સનદિન સહીહિન કઝા ફિત્તરગીબ : ૧/૨૧૫, કન્ઝુલ ઉમ્માલ : ૧૫/૩૯૬–૪૧૫૩૫, સંદર્ભ : હઝ. મવ. મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપૂરી સા. મ. ઝિ. કૃત 'ગુલદસ્ત–એ–મગફિરત' : ૧૧૮)

નોટ : હિસાબ માંડો. પાંચેય નમાઝો માટે ઘરેથી નીકળતી વખતે આ દુઆ પઢવાથી ૩,૫૦,૦૦૦ (ત્રણ લાખ પચાસ હજાર) ફરિશ્તાઓ ઈસ્તિગફાર (મગફિરતની દુઆ) કરશે.

(૧૯) એક લાખ નેકીઓ મળશે, ઉપરાંત.....

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ફરમાવે છે કે, રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : જે માણસ સવારના સમયે (નીચે દર્શાવેલી) દુઆ પઢી લેશે, તો તેની રૂહને લીલા (રંગના) પક્ષીઓની શકલ–સૂરતમાં જન્નતમાં આઝાદ છોડી મૂકવામાં આવશે, તે ચાહે ત્યાં (જન્નતમાં મુકતપણે) વિહરશે (હરી ફરી શકશે) :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَیْءٍ لِّعَظَمَتِهٖ
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ ذَلَّ كُلُّ شَیْءٍ لِّعِزَّتِهٖ
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ خَضَعَ كُلُّ شَیْءٍ لِّمُلْكِهٖ-

[અર્થ : તમામ તારીફો તે જ અલ્લાહ તઆલા માટે છે, જેની અઝમત (મહાનતા)ની સામે સઘળી ચીજ–વસ્તુઓ ઝુકેલી (નત મસ્તક) છે અને દરેક પ્રકારની તારીફ તે અલ્લાહ તઆલા માટે છે, જેની ઈઝઝતની સામે તમામ ચીજો અપમાનિત (ઝલીલ) છે અને સઘળી તારીફ તે અલ્લાહ તઆલા માટે છે, જેની હુકૂમત (સત્તા) અને સલ્તનતની સામે સૌ ઝુકેલાં છે.] (અદુઆઉલ્ મસ્નૂન : ૨૨૪–બિ–સનદિન ઝઈફ)

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ، سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِیْمِ

(૨૦) એક મસ્નૂન દુઆ

હુઝૂર નબીએ અકરમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) આ દુઆ ફરમાવ્યા કરતા હતા :

اَللّٰهُمَّ اَغْنِنِىْ بِالْعِلْمِ، وَزَيِّنِّىْ بِالْحِلْمِ، وَاَكْرِمْنِىْ بِالتَّقْوٰى، وَجَمِّلْنِىْ بِالْعَافِيَةِ۔

અલ્લાહુમ્મ અગ્નિની બિલ્ ઇલ્મિ, વ ઝય્યિન્ની બિલ્ હિલ્મી, વ અક્રિમ્ની બિત્તક્વા વ જમ્મિલ્ની બિલ્ આફિયહ્.

[અર્થ : હે અલ્લાહ ! મને ઇલ્મ દ્વારા બેનિયાઝ (નિઃસ્પૃહ) ફરમાવી દે (અર્થાત્ ઇલ્મે ઉખ્રવીથી નવાઝી દે) અને મને સંયમ તથા સહનશીલતાના-ગુણની સુશોભિત ફરમાવી દે અને મને તકવા દ્વારા મુકર્રમ (સન્માનિત) ફરમાવ અને મને આફિયત (ક્ષેમ–કુશળતા અને સુખશાંતિ)નું સૌંદર્ય અતા ફરમાવ.]

(અલ હિલ્મ : ૧૯, "નિદાએ શાહી", ઓકટોબર–૨૦૦૮, પેજ : ૬)

અર્થ–ભાવાર્થ નજર સમક્ષ રાખીને ઉપરોકત મસ્નૂન દુઆ પઢવાનો ખાસ ઇહ્તિમામ (પ્રબંધ) કરવો જોઇએ.

(૨૧) હુસ્ને ઈબાદત, લિસાને સાદિક અને કલ્બે સલીમના માટે દુઆ

اَللّٰهُمَّ اِنِّىٓ اَسْئَلُكَ الثَّبَاتَ فِى الْاَمْرِ وَاَسْئَلُكَ عَزِيْمَةَ الرُّشْدِ وَاَسْئَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ وَاَسْئَلُكَ لِسَانًا صَادِقًا وَّقَلْبًا سَلِيْمًا وَّاَعُوْذُبِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَاَسْئَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ وَاَسْتَغْفِرُكَ مَا تَعْلَمُ، اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ ط

અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસ્અલુ-કસ્સબા-ત ફિલ્અમ્રિ વ અસ્અલુ-ક અઝીમતર્રુશ્દી વ અસ્અલુકશ્શુક્ર નિઅ્મત-ક વ હુસ્ન ઇબાદતિ-ક વ અસ્અલુ-ક લિસાનન્ સાદિકંવ્ વ કલ્બન સલીમંવ્ વ અઊઝુ બિ-ક મિન શર્રિ મા તઅ્લમુ વ અસ્અલુ-ક મિન ખય્રિ મા તઅ્લમુ વ અસ્તગ્ફિરૂ-ક મા તઅ્લમુ. ઇન્ન-ક અન્ત અલ્લામુલ ગુયૂબ.

અર્થ : "અય અલ્લાહ ! હું માંગુ છું ઈસ્લામ પર સાબિત–કદમી અને માંગુ છું નેક કામનો ઇરાદો અને માંગુ છું તારી નેઅમતોની શુક્રગુઝારી અને સારી ઇબાદત અને માંગુ છું સાચી ઝુબાન અને સલામત રહેવાવાળું દિલ અને તારી પનાહ ચાહું છું તે બુરાઇઓથી, જેને તું જાણે છે અને સવાલ કરું છું તારાથી તે ભલાઇઓનો જેને તું જાણે છે અને બખ્શિશ (માફી) ચાહું છું તે ગુનાહોથી જેને તું જાણે છે. બેશક, તું જ ગૈબની (વાતોને) જાણવાવાળો છે." (તિરમિઝી : ૨/૧૭૮, અદઅ્વાત)

(૨૨) દુન્યવી આરઝૂઓ પર અલ્લાહની મુહબ્બત ગાલિબ રહેવા માટે બેહતરીન દુઆ

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ الْاَشْيَاءِ اِلَيَّ وَاجْعَلْ خَشْيَّتَكَ اَخْوَفَ الْاَشْيَاءِ عِنْدِيْ وَاقْطَعْ عَنِّيْ حَاجَاتِ الدُّنْيَا بِالشَّوْقِ اِلٰى لِقَائِكَ وَاِذَا اَقْرَرْتَ اَعْيُنَ اَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ دُنْيَاهُمْ فَاَقْرِرْ عَيْنِيْ مِنْ عِبَادَتِكَ۔

અલ્લાહુમ્મજ્અલ્ હુબ્બ-ક અહબ્બલ અશ્યા-ઇ ઇલય્ય વજ્અલ્ ખશ્યત-ક અખ્વફલ અશ્યા-ઇ ઇન્દી વક્તઅ્ અન્ની હાજાતિદ્દુન્યા બિશ્શવકિ ઇલા લિકાઇ-ક વ ઇઝા અકરર્ત અઅ્યુ-ન અહલિદ્દુન્યા મિન દુન્યાહુમ ફક્રિર્ અય્નિ મિન ઇબાદતિ-ક.

અર્થ : "અય અલ્લાહ ! મને તારી મુહબ્બત બધાથી વધારે પ્યારી કરી દે અને તારો ખૌફ દરેક ચીજના ખૌફથી વધારે વધારી દે અને તારી મુલાકાતની તડપ અતા ફરમાવીને દુનિયાની દરેક હાજતો મારા દિલમાંથી કાઢી નાખ અને જ્યારે દુનિયાવાળાઓને દુનિયા આપીને તેમની આંખો ઠંડી કરે તો મારી આંખો તારી ઈબાદતથી ઠંડી કરી આપજે. (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, અવ્વલ : ૨/૯૪, અલ અઝકાર, અલ ફસ્લુસ્સાદિસ)

(૨૩) અલ્લાહની મુહબ્બત માટે બે દુઆઓ

(૧) રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) અલ્લાહ તઆલાની મુહબ્બત તલબ (પ્રાપ્ત) કરવા માટે આ દુઆને માંગ્યા કરતા હતા :

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُکَ حُبَّکَ وَحُبَّ مَنْ یُّحِبُّکَ وَالْعَمَلَ الَّذِیْ یُبَلِّغُنِیْ حُبَّکَ ط اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ حُبَّکَ اَحَبَّ اِلَیَّ مِنْ نَّفْسِیْ وَمَالِیْ وَاَهْلِیْ وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ ط

અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસ્અલુ-ક હુબ્બ-ક વ હુબ્બ મંય્ યુહિબ્બુ-ક વલ અમલલ્ લઝી યુબલ્લિગુની હુબ્બ-ક. અલ્લાહુમ્મજ્ અલ હુબ્બ-ક અહબ્બ ઇલય્ય મિન નફ્સી વ માલી વ અહલી વ મિનલ મા-ઇલ બારિદ.

અર્થ : "અય અલ્લાહ ! હું તારી મુહબ્બત અને તારા ચાહવાવાળાઓની મુહબ્બત માંગુ છું અને એવા અમલની તવફીક ચાહું છું જે મને તારી મુહબ્બત તરફ લઈ જાય. અય અલ્લાહ ! તું પોતાની મુહબ્બત મારા જાન–માલ અને અહલો--અયાલ અને ઠંડા પાણીથી પણ વધારે મારા માટે પસંદીદહ બનાવી દે." (તિરમિઝી : ૨/૧૮૭, અદઅવાત)

(૨)

اَللّٰھُمَّ ارْزُقْنِیْ حُبَّکَ وَحُبَّ مَنْ یَّنْفَعُنِیْ حُبُّهٗ عِنْدَکَ، اَللّٰھُمَّ مَارَزَقْتَنِیْ مِمَّا اُحِبُّ فَاجْعَلْهُ قُوَّةً لِّیْ فِیْمَا تُحِبُّ، اَللّٰھُمَّ وَمَا زَوَیْتَ عَنِّیْ مِمَّا اُحِبُّ فَاجْعَلْهُ فَرَاغًا لِّیْ فِیْمَا تُحِبُّ ط

અલ્લાહુમ્મર્જુકની હુબ્બ-ક વ હુબ્બ મંય્ યન્ફઉની હુબ્બહૂ ઇન્દ-ક. અલ્લાહુમ્મ મા રઝકતની મિમ્મા ઉહિબ્બ ફજ્અલ્હૂ કુવ્વતલ લી ફીમા તુહિબ્બુ. અલ્લાહુમ્મ વ મા જવય્-ત અન્ની મિમ્મા ઉહિબ્બુ ફજ્અલ્હૂ ફરાગલ લી ફીમા તુહિબ્બુ.

અર્થ : "અય અલ્લાહ ! તું મને તારી મુહબ્બત અતા ફરમાવ અને એ લોકોની મુહબ્બત, જેની મુહબ્બત તારા નજીક મને નફો પહોંચાડે. અય અલ્લાહ ! જે મારી પસંદીદહ ચીજ તેં મને આપી છે, એને તું એવા કામોની અદાયગીમાં કુવ્વતનો ઝરીઓ બનાવી દે, જે તને પસંદ હોય. અય અલ્લાહ ! જે મારી પસંદીદહ ચીજ તેં મારાથી રોકી દીધી છે, તું હવે એના ખ્યાલ માત્ર પણ મારા દિલમાંથી કાઢી નાખીને મને એવા (નેક) કામોમાં લગાવી દે, જે તને પસંદ હોય."

(તિરમિઝી : ૨/૧૮૭, અદઅ્વાત)

(૨૪) દિલમાં ઈમાન રચીપચી જવા (પુખ્ત થવા) માટેની છ દુઆઓ

(૧)

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُکَ اِیْمَانًا یُّبَاشِرُ قَلْبِیْ وَیَقِیْنًا صَادِقًا حَتّٰی اَعْلَمَ اِنَّهٗ لَایُصِیْبُنِیْ اِلَّامَا کَتَبْتَ لِیْ وَرَضِّنِیْ مِنَ الْمَعِیْشَةِ بِمَاقَسَمْتَ لِیْ ؕ

"અય અલ્લાહ ! હું તારાથી તે ઈમાન માંગુ છું, જે મારા દિલમાં પેવસ્ત થઈ જાય અને તે સાચું યકીન કે (જેને) હું ખૂબ જાણી લઉં કે જે વાત તેં મારા તકદીરમાં લખી દીધી છે બસ, તે જ (વાત) મને પેશ આવી શકે છે અને રઝામંદી માંગુ છું તે રોઝી પર જે તેં મારા માટે તકસીમ કરી દીધી છે."

(કન્ઝુલ ઉમ્માલ, ૧ : ૨/૮૧, અલ અઝકાર, અલ ફસ્લુસ્સાદિસ, રકમ : ૩૬૫૪)

(૨)

اَللّٰهُمَّ اَعْطِنِیْ اِیْمَانًا وَّیَقِیْنًا لَّیْسَ بَعْدَهٗ کُفْرٌ وَّرَحْمَةً اَنَالُ بِهَاشَرَفَ کَرَامَتِکَ فِی الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ ؕ

"અય અલ્લાહ ! મને એવું ઈમાન અને એવું યકીન આપ કે જેના પછી કુફ્ર ન થાય અને તે રહમત અતા ફરમાવ જેના સબબમાં દુનિયા અને આખિરતમાં તારી અર્પણ કરેલી બુઝુર્ગીનો શર્ફ હાસિલ કરી શકું." (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, ૧ : ૨/૭૫, અલ્ અઝ્કાર, અલ ફસ્લુસ્સાદિસ, રકમ : ૩૬૦૫)

(3)

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُکَ اِیْمَانًا لَّا یَرْتَدُّ وَنَعِیْمًا لَّا یَنْفَدُ وَمُرَافَقَةَ نَبِیِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فِیْ اَعْلٰی دَرَجَةِ الْجَنَّةِ جَنَّةِ الْخُلْدِ ط

"અય અલ્લાહ ! હું તારાથી (એવું) ઈમાન માંગુ છું જે ન છુટે અને એવી નેઅમતનો તલબગાર છું, જે કદી પણ ખત્મ ન થાય અને આપના નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની રફાઅત ચાહું છું, જન્નતના બધાથી ઊંચા દરજજામાં, જે હંમેશા રહેવાવાળી જન્નત છે." (મુસ્દરકે હાકિમ : ૧/૭૧૫, અદુઆઅ, રકમ : ૩૬૫૪)

(૪)

اَللّٰهُمَّ زَیِّنَّا بِزِیْنَةِ الْاِیْمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُّهْتَدِیْنَ ط

''અય અલ્લાહ ! તું અમને ઈમાનની ઝીનત (ખુબસૂરતી)થી રોશન કરી દે અને રસ્તો બતાવવાવાળો અને ખુદ રસ્તાનો માર્ગદર્શક બનાવી દે.''

(મુસ્દરકે હાકિમ : ૧/૭૧૩, અદુઆઅ, રકમ : ૧૯૭૫)

(૫)

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْٓ اَسْئَلُكَ صِحَّةً فِىْٓ اِيْمَانٍ وَّاِيْمَانًا فِىْ حُسْنِ خُلُقٍ وَّنَجَاحًا يَّتْبَعُهٗ فَلَاحٌ وَّرَحْمَةً مِّنْكَ وَعَافِيَةً وَّمَغْفِرَةً مِّنْكَ وَرِضْوَانًا۔

''અય અલ્લાહ ! હું તારાથી ઈમાનમાં દુરુસ્તીનો તાલિબ છું (એટલે કે કામિલ–સંપૂર્ણ ઈમાનનો) અને એ ઈમાનનો જે સારા અખ્લાકની સાથે હોય અને (દુનિયામાં) એવી નજાતનો જેના પછી પૂરેપૂરી કામિયાબી નસીબ થાય (એટલે કે આખિરતમાં) અને તારા જ તરફથી ખાસ રહમતનો અને સલામતીનો અને માફીનો અને (તારી) રઝામંદીનો તલબગાર છું. (મુસ્તદરકે હાકિમ : ૧/૭૧૨, અદુઆઅ, રકમ : ૧૯૭૧)

(૬)

اَللّٰهُمَّ حَبِّبْ اِلَيْنَا الْاِيْمَانَ وَزَيِّنْهُ فِىْ قُلُوْبِنَا وَكَرِّهْ اِلَيْنَا الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ وَاجْعَلْنَا مِنَ الرَّاشِدِيْنَ ط

''અય અલ્લાહ ! અમારા દિલોમાં ઈમાનની મુહબ્બત નાખી દે અને એને અમારા દિલોની ઝીનત બનાવી દે અને

નફરત નાખી દે અમારા દિલોમાં કુફ્રની, ગુનાહોની અને નાફરમાનીની અને અમને નેક રસ્તા પર ચાલવાવાળાઓમાં બનાવી દે.'' (મુસ્નદે અહમદ : ૩/૪૩૪, રકમ : ૧૫૦૬૬)

અશ્આર :

દારે ફાનીકી સજાવટ પર ન જા,
નેકીયોંસે અપના અસ્લી ઘર સજા
ફિર વહાં બસ ચૈનકી બંસી બજા,
ઇન્નહુ કદ ફાઝ ફૌઝન મન ન જા,

يَارَبِّ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا اَبَدًا
عَلٰى حَبِيْبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمِ

યા રબ્બિ સલ્લિ વ સલ્લિમ્ દાઇમન્ અ-બ-દા,
અલા હબીબિ-ક ખય્રિલ્ ખલ્કિ કુલ્લિહિમી.

(૨૫) એક ઘણી જ મુબારક દુઆ

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِىْ دِيْنِىْ وَدُنْيَاىَ وَاَهْلِىْ وَمَالِىْ، اَللّٰهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِىْ وَاٰمِنْ رَّوْعَاتِىْ، اَللّٰهُمَّ احْفَظْنِىْ مِنْ بَيْنِ يَدَىَّ وَمِنْ خَلْفِىْ وَعَنْ يَّمِيْنِىْ وَعَنْ شِمَالِىْ وَمِنْ فَوْقِىْ وَاَعُوْذُ بِعَظَمَتِكَ اَنْ اُغْتَالَ مِنْ تَحْتِىْ۔

"અય અલ્લાહ ! હું તારાથી દુનિયા અને આખિરતમાં આફિયત માંગુ છું. અય અલ્લાહ ! હું તારાથી માફી અને આફિયત (દુનિયા અને આખિરતની મુસીબતોથી નજાત)નો સવાલ કરું છું–પોતાના દીનમાં પણ, પોતાની દુનિયામાં પણ, પોતાના ઘરવાળાઓ માટે પણ અને પોતાના માલના માટે પણ. અય અલ્લાહ ! મારી ઐબોની પર્દાપોશી ફરમાવ અને મારા ખૌફ અને પરેશાનીને અમનો–અમાનમાં બદલી દે. અય અલ્લાહ ! મારી સામેથી પણ હિફાઝત કર, મારી પાછળથી પણ, જમણી તરફથી પણ અને ડાબી તરફથી પણ અને ઉપરથી પણ (કે કોઈ આફત આસમાનથી ન આવે) અને હું તારી અઝમતની પનાહ માંગુ છું એ વાતથી કે પોતાના પગ નીચે (જમીનના કોઈ અઝાબથી) હલાક કરી દેવામાં આવું (એટલે કે ઝલઝલા–ધરતીકંપથી)."

(અબૂ દાવૂદ : ૨/૩૩૬, અલ અદબ, મા યકૂલુ ઈઝા અસ્બ–હ)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રદિયલ્લાહુ તઆલા અન્હૂ ફરમાવે છે કે, આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ સવાર–સાંજ આ શબ્દોથી દુઆ માંગ્યા કરતા હતા અને એ મુબારક દુઆનો મા'મૂલ છેવટ સુધી રહયો, અહિંયા સુધી કે આપ (સલ.) દુનિયાથી રુખ્સત થઈ ગયા.

આ દુઆ ઘણી જ મુબારક છે અને (આ દુઆને) સવાર–સાંજ જરૂર માંગવી (પઢવી) જોઈએ.

(૨૬) સવાર–સાંજ માંગવાની મુબારક દુઆ

اَللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ اَنْتَ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَّ مَلِيْكَهٗ اَعُوْذُبِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِىْ وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطٰنِ وَشِرْكِهٖ وَاَنْ اَقْتَرِفَ عَلٰى نَفْسِىْ سُوْءً اَوْ اَجُرَّهٗ اِلٰى مُسْلِمٍ ط

અલ્લાહ ! અય આસમાનો અને જમીનોને પેદા કરવાવાળા ! અય જાહિર અને બાતિનને જાણવાવાળા ! તારા સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી. અય દરેક ચીજના રબ અને એના માલિક અને પરવરદિગાર ! હું તારી પનાહ લઉં (ચાહું) છું પોતાના નફસના મક્ર (ફરેબ) અને શયતાનના શરથી અને એ વાતથી કે તે મને શિર્કમાં મુબ્તલા કરી દે અને એ વાતથી કે હું ખુદ કોઈ બુરાઈ કરું અથવા કોઈ બીજા મુસલમાનને એમાં મુબ્તલા (શામિલ) કરું." (તિરમિઝી : ૨/૧૯૩, અદઅ્વાત)

હઝરત અબૂ બક્ર સિદીક (રદિ.)એ ફરમાવ્યું : અય અલ્લાહના રસૂલ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ! મને એવી દુઆ બતાવી દો, જેને હું સવાર–સાંજ માંગતો (પઢતો) રહું. તો આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઉપરોકત દુઆ પઢવાનો હુકમ ફરમાવ્યો.

(તિરમિઝી : ૨/૧૯૩, અદઅ્વાત)

(૨૭) હિફાઝતની દુઆ

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ وَلَاقُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ ط مَاشَآءَ اللّٰهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ أَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ط

અર્થ : ''અલ્લાહ તઆલા પાક છે અને બધી જ તારીફ–વખાણ એના જ માટે છે. અલ્લાહ તઆલાની મદદ સિવાય બુરાઈથી બચવાની તાકત નથી. જે અલ્લાહ તઆલાએ ચાહયું, તે થઈ ગયું અને જે ન ચાહયું તે ન થયું. હું ખૂબ જાણું છું કે અલ્લાહ તઆલા દરેક ચીઝ પર કુદરતવાળો છે અને બેશક, અલ્લાહ તઆલાના ઈલ્મએ દરેક ચીઝને ઘેરી લીધી છે.

(અબૂ દાવૂદ : ૨/૩૩૬, અલ અદબ, મા યકૂલુ ઈઝા અસ્બ–હ)

અબૂ દાવૂદ શરીફમાં છે કે, એક સહાબિય્યહ–જે હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની સાહિબઝાદીઓની ખિદમત કર્યા કરતાં હતાં–એમણે રિવાયત કરી છે કે, આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ અમને આ શિખવાડયું હતું કે, સવારમાં આ અલ્ફાઝ–શબ્દો સાથે દુઆ માંગ્યા કરો. બેશક, જે (શખ્સ) સવારમાં આ પ્રમાણે દુઆ માંગે, સાંજ

સુધી એની હિફાઝત થશે અને જે સાંજે (આ શબ્દોની સાથે) દુઆ માંગે, સવાર સુધી એની હિફાઝત થશે.

(અબૂ દાવૂદ : ૨/૩૩૬, અલ અદબ, મા યકૂલુ ઈઝા અસ્બ—હ)

(૨૮) પહાડના બરાબર કર્ઝથી છુટકારો પામવાની દુઆ

اَللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٦﴾ رَحْمٰنَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ تُعْطِيْهُمَا مَنْ تَشَآءُ وَتَمْنَعُ مِنْهُمَا مَنْ تَشَآءُ، اِرْحَمْنِيْ رَحْمَةً تُغْنِيْنِيْ بِهَا عَنْ رَّحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ۔

અર્થ : "અય અલ્લાહ ! અય તમામ મુલ્કના માલિક ! તું (મુલ્કનો જેટલો હિસ્સો ચાહે) જેને ચાહે તેને આપે છે અને જેનાથી ચાહે મુલ્ક(નો હિસ્સો) લઈ લે છે અને જેને ચાહે

ગાલિબ કરી દે છે અને જેને ચાહે પરાસ્ત કરી દે છે. તારા જ ઈખ્તિયારમાં બધી ભલાઈ છે. બેશક, તું જ દરેક ચીજ પર પૂરી કુદરત રાખવાવાળો છે. અય દુનિયા અને આખિરતના મહેરબાન બાદશાહ ! તું જેને ચાહે બંને (દુનિયા તથા આખિરત) અતા ફરમાવે અને જેને ચાહે બંનેને રોકી દે છે, મારી ઉપર એવી રહમત ફરમાવ જેના ઝરીઆથી તારા સિવાયની રહમતથી મને મુસ્તગ્ની–બેપરવા કરી દે."

(મજમઉઝ ઝવાઈદ : ૧/૨૧૭, અલ અદઈય્યહ, અદુઆઉ લિ–કઝાઈદ્દૈન, રકમ : ૧૭૪૪૩)

ફઝીલત : હઝરત મુઆઝ બિન જબલ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, એક વખત રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ જુમ્આના દિવસે મને ન જોયો. જયારે આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ નમાઝ પઢાવી તો મારી પાસે તશરીફ લાવ્યા અને ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે, તમે જુમ્આના દિવસે કેમ ન આવ્યા ? મેં કહયું કે, યા રસૂલલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ! મારી ઉપર એક યહૂદીનું એક અવકિયહ ચાંદી કર્ઝ હતું. હું તમારી પાસે આવી રહયો હતો, પરંતુ રસ્તામાં એણે મને રોકી લીધો. બસ, આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરમાવ્યું : હે મુઆઝ ! શું હું તમને એવી દુઆ ન બતાવી દઉં કે જેને તમે પઢો તો અગર તમારા ઉપર (પહાડના બરાબર અને એક રિવાયતના મુતાબિક ઉહુદ પહાડના બરાબર) કર્ઝ હશે તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા એને અદા ફરમાવી દેશે. પછી આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઉપરોકત દુઆ તાલીમ ફરમાવી.

(૨૯) વાલિદૈનના હકકોની અદાયગી માટે નમાઝ

એક હદીસમાં હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો :

مَنْ صَلّٰی لَیْلَةَ الْجُمُعَةِ بَیْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَآءِ رَکْعَتَیْنِ یَقْرَأُ فِیْ رَکْعَتَیْنِ فَاتِحَةَ الْکِتَابِ وَاٰیَةَ الْکُرْسِیِّ مَرَّةً وَّسُوْرَةَ الْاِخْلَاصِ وَالْمُعَوَّذَتَیْنِ خَمْسَ مَرَّاتٍ، فَاِذَا فَرَغَ اَسْتَغْفِرُاللّٰہَ خَمْسَ مَرَّاتٍ وَّصَلّٰی عَلَی النَّبِیِّ خَمْسَ عَشَرَةَ مَرَّةً وَّجَعَلَ ثَوَابَهَا لِوَالِدَیْهِ فَقَدْ اَدّٰی حَقَّهُمَا وَلَا یَعْلَمُ ثَوَابَهَا اِلَّا اللّٰہُ تَعَالٰی۔

અર્થ : જે માણસ જુમ્અહની રાતે (જુમેરાતનો સૂરજ ડૂબ્યા પછી) મગરિબ અને ઈશા દરમિયાન બે રકા'ત નમાઝ એવી રીતે પઢે કે એક વાર સૂરએ ફાતિહા, એક વાર આયતુલ કુર્સી અને **સૂરએ ઇખ્લાસ (કુલ હુવલ્લાહુ અહદ) તથા મુઅવ્વિઝતૈન (સૂરએ ફલક અને સૂરએ નાસ)**—આ

ત્રણેય સૂરતો પાંચ પાંચ વખત પઢે. (બીજી રકા'ત પણ એ જ પ્રમાણે પઢે) અને જ્યારે નમાઝથી ફારિગ થઈ જાય તો પાંચ વાર ઈસ્તિગફાર કરે અને પંદર વાર હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) પર દુરૂદ મોકલે. ત્યાર બાદ વાલિદૈનની રૂહોને એનો સવાબ બખ્શી દે. (તો હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે, જેણે આ પ્રમાણે ઈસાલે સવાબ કર્યો) તો તેણે પોતાના વાલિદૈનનો હક અદા કરી દીધો અને અમલના (પુષ્કળ અને અપાર) સવાબને અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ બીજું જાણતું નથી–આવરી શકતું નથી.)

(તબરાની ફિલ કબીર : ૯/૨૬૫, સંદર્ભ : મવલાના મુહમ્મદ ખુબૈબ મહમૂદાબાદી કૃત : "અવલાદકે હુકૂક" : ૬૪)

(૩૦) જેણે સિજદામાં ત્રણ વખત રબ્બિગ ફિર લિ કહ્યું, એના ગુનાહ માફ

હદીસ : હઝરત અબૂ સઈદ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, હુઝૂરે રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : "જે માણસે સિજદહની હાલતમાં ત્રણ વખત رَبِّ اغْفِرْلِیْ (રબ્બિગ્ ફિર લી) કહ્યું, સિજદામાંથી તે માણસ હજુ માથું ઉઠાવવા પણ નહિ પામે કે એની મગફિરત કરી આપવામાં આવશે." (કન્ઝુલ ઉમ્માલ : ૭/૪૬૫ : ૧૯૮૦૮)

(૩૧) અશ્હદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ કહો, તમારા ગુનાહ માફ

હદીસ : જ્યારે બંદો اَشْهَدُ اَنْ لَّاۤ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ. **(અશ્હદુ અલ્લા ઇલા-હ ઇલ્લલ્લાહ)** કહે છે તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, "અય મારા ફરિશ્તાઓ! મારા બંદાએ જાણી લીધું કે, મારા સિવાય બીજો કોઈ એનો રબ-પાલનહાર નથી અને હું તમને ગવાહ બનાવું છું કે, મેં એ બંદાની મગફિરત ફરમાવી દીધી."

(કન્ઝુલ ઉમ્માલ : ૧/૪૮ : ૧૩૬)

(૩૨) મુસાફહા વખતે બંને યગ્ફિરુલ્લાહુ લના વલકુમ અને મિજાઝપુર્સી વખતે અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ કહો, બંનેના ગુનાહ માફ

હદીસ : હઝરત બરાઅ બિન આઝિબ (રદિ.) ફરમાવે છે કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : "જ્યારે બે મુસલમાન મુલાકાતના સમયે મુસાફહા કરે છે અને અલ્લાહ તઆલાની તારીફ કરે છે અને અલ્લાહ તઆલાથી મગફિરતની ઉમ્મીદ તલબ કરે છે (એટલે કે મુસાફહાના સમયે يَغْفِرُ اللّٰهُ لَنَا وَلَكُمْ **(યગ્ફિરુલ્લાહુ લના વ-લ-કુમ)** અને મિજાઝપુર્સીના સમયે اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ **(અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ')** કહે છે) તો એમની મગફિરત કરી દેવામાં આવે છે. (અબૂ દાવૂદ : ૨/૭૦૮)

(૩૩) ખાધા પછી અને કપડા પહેરતી વખતે નીચેની દુઆ પઢો, તમારા આગલા પાછલા ગુનાહ માફ

હદીસ : હઝરત અનસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : ''જેણે ખાવું ખાઈને આ દુઆ પઢી :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ اَطْعَمَنِیْ هٰذَا الطَّعَامَ
وَرَزَقَنِیْهِ مِنْ غَیْرِ حَوْلٍ مِّنِّیْ وَلَا قُوَّةٍ ط

(અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્અ-મની હાઝત્તઆ-મ વ રઝકનિહી મિન ગયરિ હવ્લિમ મિન્ની વલા કુવ્વહ.)

અર્થ : તમામ વખાણ અલ્લાહ તઆલાના માટે જ છે, જેણે મને આ ખાવું ખવડાવ્યું અને મારી કોશિશ અને શકિત વગર મને એ નસીબ ફરમાવ્યું તો એના આગલા અને પાછલા ગુનાહ માફ થઈ જાય છે અને જે માણસે કપડાં પહેરતી વખતે આ દુઆ પઢી :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ كَسَانِیْ هٰذَا الثَّوْبَ
وَرَزَقَنِیْهِ مِنْ غَیْرِ حَوْلٍ مِّنِّیْ وَلَا قُوَّةٍ ط

(અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની હાઝસ્સવ્બ વ રઝકનિહી મિન ગય્રિ હવ્લિમ મિન્ની વલા કુવ્વહ.)

અર્થ : તમામ વખાણ અલ્લાહ તઆલાના માટે જ છે, જેણે મને આ કપડું પહેરાવ્યું અને મારી કોશિશ અને શકિતના વગર મને એ નસીબ ફરમાવ્યું તો એના આગલા અને પાછલા ગુનાહ માફ થઈ જાય છે. (અબૂ દાવૂદ : ૨/૫૫૮)

(૩૪) જુમ્આની નમાઝ પછી સૂ. ફાતિહા, સૂ. ઈખ્લાસ અને મુઅવ્વઝતૈન સાત સાત વખત પઢો, બધા ગુનાહ માફ થશે

(૧) હદીસ : હઝરત આયશા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : જે માણસ જુમ્આની નમાઝ પછી **"કુલ હુવલ્લાહુ અહદ, કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ ફલક અને કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ"** સાત સાત વખત પઢશે તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત આવતી જુમ્આ સુધી બુરાઈથી પનાહમાં રાખશે." (ગુનાહોના બચાવથી વધીને ઈન્સાનના માટે કઈ મોટી વાત હોય શકે છે.)

(અમલુલ યવ્મ વલ્લયલહ ભાગ : ૧, પેજ : ૧૪૫)

(૨) હદીસ : અને કુશૈરીની રિવાયતમાં હદીસના શબ્દો આ પ્રમાણે છે :

"જે માણસ જુમ્આના દિવસે ઈમામના સલામ ફેરવ્યા પછી એ જ હાલતમાં બેસીને **"સૂ. ફાતિહા, કુલ હુવલ્લાહુ અહદ, કુલ અઊઝુ બિરબ્બિલ ફલક અને કુલ અઊઝુ બિરબ્બિન્નાસ"** સાત સાત વખત પઢશે તો એના આગલા–પાછલા ગુનાહોની મગફિરત કરી દેવામાં આવશે અને જેટલાય માણસો કિયામતના દિવસ પર ઈમાન રાખે છે એની સંખ્યાના પ્રમાણમાં એને અજર– સવાબ અતા કરવામાં આવશે.

(કઝા ફિલ ખસાલિ અલ મુકફફરતિલ મુકદમહ વલ મુતઅખ્ખિરહ ઈબ્ને હજર અસ્કલાની, પેજ : ૯૮)

(૩૫) અય અલ્લાહ ! તારી મગફિરત મારા ગુનાહોથી ઘણી વિશાળ છે અને હું પોતાના અમલથી વધારે તારી રહમતનો ઉમ્મીદવાર છું, ત્રણ વખત કહેવાથી ગુનાહ માફ થશે

હદીસ : હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાવે છે કે, એક માણસ નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)ની ખિદમતમાં હાજર થયો અને કહેવા લાગ્યો, "હાય મારા ગુનાહ ! હાય મારા ગુનાહ ! ! એ માણસે આ શબ્દો બે કે ત્રણ વખત કહયા. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ એ માણસને કહયું, તમે પઢો :

اَللّٰهُمَّ مَغْفِرَتُكَ اَوْسَعُ مِنْ ذُنُوْبِ
وَرَحْمَتُكَ اَرْضٰى عِنْدِىْ مِنْ عِلْمِ۔

(અલ્લાહુમ્મ મગફિરતુ-ક અવ્સ-અ મિન ઝુનૂબી વ રહમત-ક અર્ઝા ઇન્દી મિન ઇલ્મિ.) અય અલ્લાહ ! તારી મગફિરત મારા ગુનાહોથી ઘણી જ વિશાળ છે અને હું મારા અમલના પ્રમાણમાં તારી રહમતનો વધારે ઉમ્મીદવાર છું. આ માણસે આ કલિમાત કહયા. રસૂલુલ્લાહ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઇરશાદ ફરમાવ્યો : ફરીથી આ કલિમાત કહો. એ માણસે આ કલિમાત ફરીથી કહયા. આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરી ઇરશાદ ફરમાવ્યો : ફરીથી આ કલિમાત કહો. એ માણસે ત્રણ વખત આ જ શબ્દો કહયા. ત્યાર પછી રસૂલુલ્લાહ

(સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ફરી ઈરશાદ ફરમાવ્યો : ઉઠી જાવ, અલ્લાહ તઆલાએ તમારી મગફિરત ફરમાવી દીધી." (મુસ્તદરકે હાકિમ)

(૩૬) અલ્લાહુમ્મગ ફિર લી પઢો, ગુનાહ માફ થશે

હદીસ : હઝરત અનસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : અય એ'અરાબી ! જ્યારે તેં સુબ્હાનલ્લાહ કહયું તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, તેં સાચું કહયું અને જ્યારે તેં અલ્હમદુ લિલ્લાહ કહયું તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, તેં સાચું કહયું અને જ્યારે તેં લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહ કહયું તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, તેં સાચું કહયું અને જ્યારે તેં અલ્લાહુ અકબર કહયું તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, તેં સાચું કહયું અને જ્યારે તેં આમ કહયું કે, (અય અલ્લાહ ! તું મને માફ કરી દે) તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, મેં તને માફ કરી દીધો અને જ્યારે તે આમ કહે છે કે, (અય અલ્લાહ ! તું મારા પર રહમ ફરમાવ) તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, મેં તારા પર રહમ ફરમાવી અને જ્યારે તું આ પ્રમાણે કહે છે કે, (અય અલ્લાહ ! તું મને રોઝી અતા ફરમાવ) તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, મેં તને રોઝી આપી દીધી."

(શુઅબુલ ઈમાન બયહકી : ૪૩૨૧: ૬૧૯)

(૩૭) દરેક નમાઝથી પહેલા ઈસ્તિગફાર કહો, ગુનાહ માફ થશે

હદીસ : હઝરત ઉમ્મે રાફિઅ (રદિયલ્લાહુ તઆલા અન્હા)થી રિવાયત છે કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : જ્યારે તમે નમાઝના માટે ઊભાં થાવ તો દસ વખત સુબ્હાનલ્લાહ કહો અને દસ વખત લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહ કહો અને દસ વખત અલ્લાહુ અકબર કહો અને દસ વખત ઈસ્તિગફાર કહો. "સુબ્હાનલ્લાહ"ના જવાબમાં અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, આ મારા માટે છે અને જ્યારે તમે લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહ કહો તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, આ મારા માટે છે અને જ્યારે તમે અલ્લાહ તઆલાની તારીફ–વખાણ કર્યા તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, આ મારા માટે છે અને જ્યારે તમે અસ્તગ્ફિરુલ્લાહ કહો તો અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવે છે કે, મેં તારી મગફિરત ફરમાવી દીધી. (દસ વખત અસ્તગ્ફિરુલ્લાહ પઢવા પર જવાબમાં દસ વખત ઈરશાદ થાય છે કે, મેં તારી મગફિરત ફરમાવી દીધી.)

(ઈબ્નુસ્સુન્ની ફિ અમલુલ યવ્મિ વલ્લયલહ અન ઈમામ રાફિઅ કઝા ફી, કન્ઝુલ ઉમ્માલ ૭/૫૩૧)

(૩૮) મગફિરતની ઉમ્મીદ રાખો, ગુનાહ માફ થશે

જો તમે ચાહો તો હું તમને બતાવી દઉં કે અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહુ કિયામતના દિવસે ઈમાનવાળાઓથી સૌથી પહેલાં

શું ઈરશાદ ફરમાવશે ? અને લોકો સૌથી પહેલા અલ્લાહ તઆલાની હુઝૂરમાં શું અરજ કરશે ? અલ્લાહ તઆલા ઈમાનવાળાઓથી ફરમાવશે કે, "શું તમને મારી મુલાકાત મહબૂબ–પસંદ હતી ?" તે અરજ કરશે કે, જી હા, બેશક, અય અમારા રબ ! ઈરશાદ થશે : કઈ બાબત પર ? તે અરજ કરશે કે, અમને તારી મગફિરત અને માફીની ઉમ્મીદ હતી. અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાવશે : "મેં તમને બખ્શી દીધા, માફ કરી દીધા."

(અત્તબરાની ફિલ કબીર ૨૦/૧૨૫, મુસ્નદે અહમદ : ૫/૨૩૮)

(૩૯) ગુનાહ પર શરમિંદગીનો ઈઝહાર કરો, ગુનાહ માફ થશે

હદીસ : હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસ્ઉદ (રદિ.) રિવાયત ફરમાવે છે કે, નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ ઈરશાદ ફરમાવ્યો : "જે માણસે કોઈ ગલતી–ભૂલ કરી યા કોઈ ગુનાહ કર્યો અને પછી એના પર શરમિંદહ થયો તો આ શરમિંદગી એના ગુનાહનો કફફારો છે."

(બયહકી)

(૪૦) અલ્લાહ તઆલાના ક્રોધ–કોપથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِمُعَافَاتِکَ مِنْ عُقُوْبَتِکَ
وَاَعُوْذُ بِرِضَاکَ مِنْ سَخَطِکَ وَاَعُوْذُ بِکَ

مِنْکَ اَللّٰهُمَّ لَا اَسْتَطِیْعُ ثَنَاءً عَلَیْکَ وَلَوْ حَرَصْتُ وَلٰکِنْ اَنْتَ کَمَا اَثْنَیْتَ عَلٰی نَفْسِکَ ؕ

અર્થ : હે અલ્લાહ ! તારી ક્ષમાશીલતા અને દરગુઝર દ્વારા તારી સઝાથી હું તારી પનાહ ચાહું છું અને તારી રઝામંદી દ્વારા તારા ક્રોધ–કોપથી હું તારી પનાહ ચાહું છું અને તારાથી (તારી પકડથી) તારી જ પનાહ ચાહું છું. હે અલ્લાહ ! મને ગમે તેટલો શોખ હોય અને હું ગમે તેટલું જોર લગાવું, છતાં હું તારી તારીફનો પૂરતો હક કદાપિ અદા કરી શકતો નથી. ખરેખર, તું તો એવો જ છે, જેવી રીતે તેં પોતાની તારીફ બયાન ફરમાવી છે.

(તબરાની ફિલ્ અવ્સત, હયાતુસ્સહાબા : ૩/૩૯૨)

(૪૧) અલ્લાહના ક્રોધ–કોપથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِرِضَاکَ مِنْ سَخَطِکَ وَبِمُعَافَاتِکَ مِنْ عُقُوْبَتِکَ وَاَعُوْذُبِکَ مِنْکَ لَا اُحْصِیْ ثَنَاءً عَلَیْکَ اَنْتَ کَمَا اَثْنَیْتَ عَلٰی نَفْسِکَ ؕ

અર્થ : હે અલ્લાહ ! (તારી જલાલી સિફાતથી તારી જ જમાલી સિફાતની પનાહ લઉં છું) હું તારી રઝામંદી

(પ્રસન્નતા) દ્વારા તારા ક્રોધ–કોપથી પનાહ લઉં છું અને તારી માફી (ક્ષમાદાન) દ્વારા તારા અઝાબથી પનાહ લઉં છું (મતલબ કે) તારાથી–તારી ઝાત દ્વારા તારી ઝાતની જ પનાહ લઉં છું. હું તારી સંપૂર્ણ તારીફ (સ્તુતિ) કરી શકતો નથી. બસ, તું એવો જ છે, જેવી કે ખુદ તેં પોતાની તારીફ ફરમાવી છે. (સહીહ મુસ્લિમ)

(૪૨) કબ્રના અઝાબ અને કબ્રના ફિત્નાથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡ اَعُوۡذُبِکَ مِنۡ عَذَابِ الۡقَبۡرِ وَمِنۡ فِتۡنَةِ الۡقَبۡرِ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! કબ્રના અઝાબથી અને કબ્રના ફિત્ના (અજમાયશ)થી હું તારી પનાહ ચાહું છું.

(મુસ્નદે અહમદ, હયાતુસ્સહાબા : ૩/૩૮૭)

(૪૩) અલ્લાહના ગઝબથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡ اَعُوۡذُ بِنُوۡرِ وَجۡهِکَ الۡکَرِیۡمِ الَّذِیۡ اَضَاءَتۡ لَهُ السَّمٰوٰتُ وَاَشۡرَقَتۡ لَهُ الظُّلُمٰتُ وَصَلُحَ عَلَیۡهِ اَمۡرُ الدُّنۡیَا وَالۡاٰخِرَةِ اَنۡ تُحِلَّ عَلَیَّ غَضَبَکَ اَوۡ تُنۡزِلَ عَلَیَّ سَخَطَکَ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હું તારી તે કરીમ ઝાતના નૂરના વસીલાથી તારી પનાહ લઉં છું, જેનાથી સઘળાં આકાશો ઝગમગી રહયાં છે અને બધા જ અંધકાર રોશન છે અને જેના કારણે દુનિયા તથા આખિરતનાં કામ દુરુસ્ત છે, આ વાતથી (પનાહ લઉં છું) કે તું મારાથી ગુસ્સે થાય અથવા મારાથી ખફા–નારાજ થાય. (કન્ઝુલ ઉમ્માલ, અલ્ જામિઉસ્સગીર)

(૪૪) ગુમરાહીથી અલ્લાહ તઆલાની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِکَ بِعِزَّتِکَ لَآاِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَنْ تُضِلَّنِیْ، اَنْتَ الْحَیُّ الَّذِیْ لَایَمُوْتُ وَالْجِنُّ وَالْاِنْسُ یَمُوْتُوْنَ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! તારી ઈઝઝતના સદકે હું તારી પનાહ લઉં છું–મા'બૂદ કોઈ નથી, માત્ર તું જ છે–આ વાતથી કે તું મને ગુમરાહ કરી દે. તું હંમેશાહંમેશ–સદા સર્વદા જીવંત રહેનાર છે, કદી ફના (મરણશરણ) થનાર નથી અને (તારા સિવાય) જિન્નાત હોય કે ઈન્સાન–સૌ એક દિવસ

મરણશરણ થશે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

(૪૫) સ્ત્રીઓના ફિત્ના અને કબ્રના અઝાબથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡ اَعُوۡذُبِکَ مِنۡ فِتۡنَةِ النِّسَآءِ
وَاَعُوۡذُبِکَ مِنۡ عَذَابِ الۡقَبۡرِ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! સ્ત્રીઓના ફિત્ના અને કબ્રના અઝાબથી હું તારી પનાહ લઉં છું. (અલ્ જામિઉસ્સગીર)

(૪૬) શયતાન અને તેના લશ્કરથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡ اَعُوۡذُبِکَ مِنۡ اِبۡلِیۡسَ وَجُنُوۡدِهٖ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હું તારી પનાહ લઉં છું શયતાનથી અને તેના લશ્કરથી.

(અલ્લામહ સુયૂતી રહ. કૃત અમલુલ્ યવ્મિ વલ્લયલહ્)

(૪૭) મરદૂદ શયતાનથી અલ્લાહની પનાહ

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ الْعَظِيْمِ وَوَجْهِهِ الْكَرِيْمِ
وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيْمِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط

અર્થ : હું મરદૂદ (હડધૂત) શયતાનથી અઝમતવંત અલ્લાહની અને તેની કરીમ ઝાતની અને તેની કદીમ સલ્તનતની પનાહ ચાહું છું.

(અબૂ દાવૂદ, હયાતુસ્સહાબા : ૩/૩૯૪)

(૪૮) સફરની યાતનાઓ અને કષ્ટથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِکَ مِنْ وَّعْثَاءِ السَّفَرِ وَكَاٰبَةِ
الْمَنْظَرِ وَسُوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِی الْاَهْلِ وَالْمَالِ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! સફરની મશક્કત (યાતના)થી અને કષ્ટદાયક મંઝર (દશ્ય)થી અને પરિવારજનો તથા માલ–દોલતમાં બુરી રીતે પરત આવવાથી હું તારી પનાહ ચાહું છું.

(અબૂ દાવૂદ, મુસ્લિમ, તિરમિઝી, જમ્ઉલ ફવાઈદ : ૨/૨૬૧, હયાતુસ્સહાબા : ૩/૩૯૫)

(૪૯) તમામ મખ્લૂકની બુરાઈથી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰھُمَّ اِنِّیۡ اَعُوۡذُبِکَ مِنۡ شَرِّ مَا اَنۡتَ اٰخِذٌۢ بِنَاصِیَتِہٖ ط

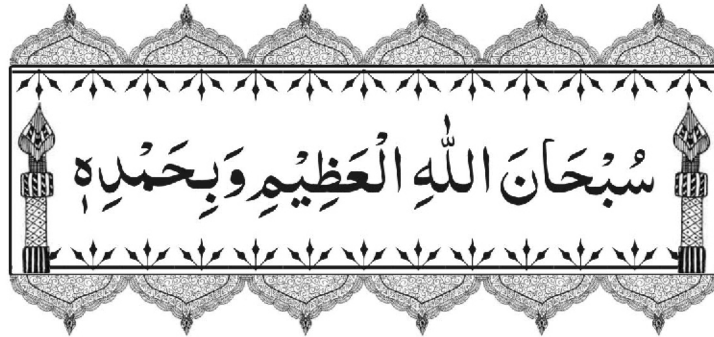
(૫૦) આખિરતની ઝિલ્લત (અપમાન)થી અલ્લાહની પનાહ

اَللّٰھُمَّ اِنِّیۡ اَعُوۡذُبِکَ اَنۡ تَصُدَّ عَنِّیۡ وَجۡھَکَ یَوۡمَ الۡقِیٰمَةِ ط

અર્થ : હે અલ્લાહ ! હું આ વાતથી તારી પનાહ લઉં છું કે તું કિયામતમાં પોતાનું મુખ મારાથી ફેરવી લે.

(સુયૂતી રહ. કૃત અમલુલ્ યવ્મિ વલ્લય્લહ)

● ● ●

(૫૧) સવારે દસ (૧૦) વખત પઢવાની છ (૬) મહાન ફઝીલતો

لَآاِلٰهَ اِلَّااللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ، سُبْحَانَ اللّٰهِ وَبِحَمْدِهٖ، اَسْتَغْفِرُاللّٰهَ وَلَاقُوَّةَ اِلَّابِاللّٰهِ ط اَلْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ يُحْيِىْ وَ يُمِيْتُ وَهُوَعَلٰى كُلِّ شَيْئٍ قَدِيْرٌ ط

(લા ઈલા–હ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર, સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિહમ્દિહી, અસ્તગ્ફિરુલ્લાહ વલા કુવ્વ–ત ઈલ્લા બિલ્લાહ, અલ અવ્વલુ વલ્ આખિરુ, વઝ્ ઝાહિરુ વલ્ બાતિનુ બિ–યદિહિલ ખય્ર, યુહ્યી વ યુમીતુ વ હુ–વ અલા કુલ્લિ શય્ઈન્ કદીર.)

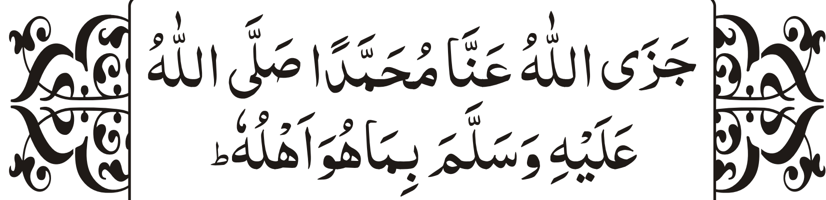
અર્થ : અલ્લાહ તઆલા સિવાય કોઈ મા'બૂદ નથી અને અલ્લાહ ઘણો મહાન છે. અને અલ્લાહ તઆલા પાક છે અને તેના જ માટે દરેક પ્રકારની તારીફ છે. હું અલ્લાહ તઆલાથી મગફિરત તલબ કરું છું અને અલ્લાહ તઆલાની તવફીક વગર નેકી કરવાની શકિત મળી શકતી નથી. તે જ સૌથી પહેલો અને તે જ સૌથી છેલ્લો છે અને તે જ જાહેર છે અને તે જ ગુપ્ત છે. બધી જ ભલાઈ તેના જ હાથ (અંકુશ)માં છે. તે જ જીવન અને મૌત અર્પણ કરે છે અને તે જ દરેક ચીજ પર શકિતમાન છે.

ફઝીલત : હુઝૂર નબીએ કરીમ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)એ હઝરત ઉસ્માન (રદિ.)ને ફરમાવ્યું કે, હે ઉસ્માન (રદિ.) ! જે માણસ આ (ઉપરોકત) કલિમાતને સવારમાં દસ વાર પઢી લે, તો અલ્લાહ તઆલા તેને છ (૬) ફઝીલતો અતા ફરમાવે છે :

(૧) તે શયતાન અને તેના લાવ–લશ્કરથી બચી જાય છે. (૨) તેને એક કિન્તાર (૧૪૬૯ કિલો અને ૬૬૪ ગ્રામ) અજર મળે છે. (૩) જન્નતમાં તેનો એક દરજ્જો બુલંદ થાય છે. (૪) હૂરે ઈન સાથે તેના નિકાહ કરાવવામાં આવે છે. બાર (૧૨) ફરિશ્તા તેની મૌતના સમયે આવે છે અને તેને જન્નતની બશારત (ખુશખબરી) સંભળાવશે અને (૬) તેને એવા માણસ સમાન સવાબ અર્પણ કરવામાં આવે છે, જેણે કુર્આન, તવરાત, ઈન્જીલ અને ઝબૂર પઢી હોય. તદુપરાંત, તેને એક મકબૂલ હજ અને એક મકબૂલ ઉમરહનો સવાબ મળે છે અને જો તે જ દિવસે તેની વફાત થઈ જાય, તો તેને શહાદતનો દરજ્જો મળે છે.

(તફસીરે ઈબ્ને કસીર : ૪/૪૩૯, બિખરે મોતી : ૭/૧૪૨)

રહમત અને મગફિરત

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ۭ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝ (الزمر ۳۹:۵۳)

"આપ ફરમાવી દો કે, અય મારા બંદાઓ ! જેમણે પોતાના ઉપર ઝિયાદતી-ઝુલ્મ કર્યો છે, તમે અલ્લાહ તઆલાની રહમતથી નાઉમ્મીદ ન થાઓ, ખરેખર અલ્લાહ તઆલા તમામ ગુનાહોને માફ ફરમાવી દેશે. બેશક, તે ઘણો બખ્શવા-વાળો અને ઘણી વિશાળ રહમતવાળો છે."

નોંધ : આ તમામ દુઆઓને પૂરા દિલથી અને યકીનની સાથે પઢવામાં આવશે તો ઈન્શાઅલ્લાહુ તઆલા જરૂરથી ફાયદો થશે.

દુઆઓના અર્થ અને ભાવાર્થ નજર સમક્ષ રાખીને તમામ દુઆઓ પઢવાનો ખાસ ઈહતિમામ (પ્રબંધ) કરવો જોઈએ.

(દુઆ માંગતા પહેલા દુઆની આગળ-પાછળ દુરૂદ શરીફ અચૂક-અવશ્ય પઢવું.)

ચુનંદા અશ્આર

કુછ સમઝમે નહીં આતા યહ તિલસ્મે હસ્તી,
ઉસકી કુદરતકે કરિશ્મે ભી અજબ હોતે હૈં,
જાન જબ ખાકમેં પડતી હૈ તો હોતી હૈ ખુશી,
ખાક જબ ખાકમેં મિલતી હૈં તો સબ રોતે હૈં.

આખિરતકી ફિકર કરની હૈ ઝરૂર,
જૈસી કરની વૈસી ભરની હૈ ઝરૂર,
ઉમર યહ એક દિન ગુઝરની હૈ ઝરૂર,
કબરમેં મચ્યિત ઉતરની હૈ ઝરૂર.

યહ ઈકામત હમેં પયગામે સફર દેતી હૈ,
ઝિંદગી મૌતકે આનેકી ખબર દેતી હૈ.

કિતને મુફલિસ હો ગએ, કિતને તવંગર હો ગએ,
ખાકમેં જબ મિલ ગએ, તો દોનોં બરાબર હો ગએ.

દુરૂદે ઈબ્રાહીમ
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ
مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ
وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ
مَّجِيْدٌ ط اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ
وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰٓى
اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ط

લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ
મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ
(સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ)
પ્રકરણ-૧૩
ચાલીસ રબ્બના
અને
મંઝિલ

ચુનંદા અશ્આર :

(૧) નેકિયાં તેરી તરાઝૂમેં તુલે યા ન તૂલે,
દાગે સિયાહ તેરે દામનસે ધુલે યા ન ધુલે,
આજ હી તૂ કર લે અપને ગુનાહોંસે તૌબા,
ખુદા જાને કલકો તેરી આંખેં ખુલે યા ન ખુલે.

(૨) બહારે દુન્યા હૈ ચંદ રોઝા, ન ચલ યહાં સર ઉઠા ઉઠાકર,
ખુદાને ખુદ હી મિટા દીએ હૈં હઝારોં નકશે બના બના કર.

(૩) દિલે મુર્દા દિલ નહીં હૈ, ઉસે ઝિંદા કર દો-બારહ,
કે યહી હૈ ઉમ્મતોંકે મર્ઝે કુહનકા ચારહ.

-ઈકબાલ (રહ.)

શબ્દાર્થ : મર્ઝે કુહન : પુરાણો રોગ ✸ ચારહ : ઉપચાર/ઈલાજ

(૪) કેહ કે ઉઠતા હૂં જો "યા અલ્લાહ" મૈં અપને કામસે,
હાય કયા તસ્કીન મિલતી હૈ મુઝે તેરે નામસે.

શબ્દાર્થ : તસ્કીન : સાંત્વના

વહ આએ ના-ખુદાએ કશ્તીએ અહલે ઝમીં બન કર,
વહ આએ ઈસ જહાંમેં રહમતુલ્ લિલ આલમીં બન કર.

શબ્દાર્થ : ના-ખુદાએ કશ્તીએ અહલે ઝમીં : જમીનવાળાઓની કશ્તીના નાવિક

(૫) બુલબુલને આશિયાના ચમનસે ઉઠા લિયા,
અપની બલાસે બૂમ રહે યા હુમા રહે !

ભાવાર્થ : વૃદ્ધાવસ્થામાં જ્યારે દુનિયાથી વિદાય થવાની તૈયારી થઈ રહી હોય ત્યારે આખી દુનિયામાં શું થઈ રહયું છે એની ઝંઝટમાં પડવાની શી જરૂર છે ? !

અનુક્રમણિકા

ચાલીસ રબ્બના

કુર્આન મજીદમાં વિવિધ ઠેકાણે ''રબ્બના'' શબ્દ આવેલો છે. ઈન્સાન એને જો ખુશૂઅ–ખુઝૂઅ (કાકલૂદી અને આજિઝી)થી પઢે તો દિલની એક અજબ કેફિયત અનુભવશે. એને પઢવાનો સૌથી મુનાસિબ અને સારો સમય ફજર પહેલા અથવા ફજર પછીનો છે. વઝીફો પઢતાં પહેલા અને પછી અચૂક "દુરૂદ શરીફ" પઢવું. વઝીફો બને તો તેનો મતલબ સમજીને પઢે તો વધારે બેહતર રહેશે. આશા છે કે, મુસલમાનો આ કિંમતી અને ઉપયોગી સંગ્રહથી ખૂબ ખૂબ લાભ ઉઠાવશે, ઈન્શા અલ્લાહ.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً ۚ (النحل ١٦:٩٧)

(**ભાવાર્થ** : જે બંદો કે બંદી સારા કામો કરે અને દિલથી તે મોમિન પણ હોય તો અમે તેને 'હયાતે તય્યિબહ'ની નેઅમતથી નવાઝીશું.)

દુરૂદે ઈબ્રાહીમ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ط اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ ط

★ ચાલીસ રબ્બના ★

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ۝

તર્જુમો : હું શયતાન મરદૂદથી અલ્લાહની પનાહ ચાહું છું.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

તર્જુમો : હું અલ્લાહના નામથી શરૂ કરું છું, જે મહાન મહેરબાન (અને) રહમ કરનાર છે.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ؕ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝ (૧)

તર્જુમો : હે અમારા પરવરદિગાર ! તું અમારા આ'માલને

કબૂલ કર. બેશક, તું સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે.

(૨) رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾ (البقرہ۲:۱۲۷-۱۲۸)

તર્જુમો : હે અમારા પરવરદિગાર ! અમને તું ફરમાંબરદાર બનાવ અને અમારી અવલાદમાંથી પણ એક તારી ફરમાંબરદાર (તાબેદાર) જમાઅત બનાવ અને અમને હજના અહકામ બતાવ અને અમને માફ કર. બેશક, તું જ તવબા કબૂલ કરનાર (અને) મહેરબાન છે.

(૩) رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾ (البقرہ۲:۲۰۱)

હે અમારા પાલનહાર ! અમને દુનિયામાં ભલાઈ અને આખિરતમાં પણ ભલાઈ અતા કર અને અમને દોઝખના અઝાબથી બચાવ.

(૪) رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَّثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٥٠﴾ (البقرہ۲:۲۵۰)

હે અમારા પરવરદિગાર ! અમારી ઉપર સબર નાઝિલ ફરમાવ અને અમને સાબિત–કદમ રાખ અને કાફિરોના વિરુદ્ધ અમારી મદદ ફરમાવ.

(૫) رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ اِنْ نَّسِيْنَآ اَوْ اَخْطَاْنَا ۚ (البقرہ ۲:۲۸۶)

હે અમારા પરવરદિગાર ! જો અમે ભૂલચૂક કરીએ તો અમારી પકડ ફરમાવીશ નહિ.

(૬) رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهٗ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ (البقرہ ۲:۲۸۶)

હે અમારા પરવરદિગાર ! અને અમારી ઉપર એવો સખત બોજ મૂકીશ નહીં, જેવો કે અમારાથી આગલા લોકો પર મૂક્યો હતો.

(૭) رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَاعْفُ عَنَّا ۗ وَاغْفِرْ لَنَا ۗ وَارْحَمْنَا ۗ اَنْتَ مَوْلٰىنَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ۝ (البقرہ ۲:۲۸۶)

હે અમારા પરવરદિગાર ! અમારી પાસે એવો બોજ ઊંચકાવીશ નહીં, જેની અમારામાં શક્તિ નથી અને અમને માફ કર અને અમને બખ્શી દે અને અમારા પર રહમ કર, તું જ અમારો બેલી છે તો તું કાફિરોના મુકાબલામાં અમારી મદદ ફરમાવ.

(૮) رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَّدُنْكَ رَحْمَةً ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝ (آل عمران ۳:۸)

હે અમારા પરવરદિગાર ! જ્યારે તેં અમને હિદાયત આપી તો પછી અમારા દિલોને (અવળા માર્ગે) વાળીશ નહીં અને પોતાની પાસેથી અમને રહમત અર્પણ કર.